

कारपुत्र

DH 70

ॐ नमः श्री गुरुभ्यो नमः ॥
ॐ नमः श्री लोकोत्पत्तये ॥
ॐ नमः श्री वासिष्ठाय ॥
ॐ नमः श्री भद्राय ॥

ॐ श्री

धर्मरत्न बज्राचार्य सुरत श्री महाबिहार

DH 70

सिद्धार्थ गुरु कृपा

ॐ नमः

ॐ

सिंहसा

ॐ नमो गुरुगुरु श्रीशिवलाकिनध्वराय ॥ सिंहसा ॥
काय ॥ नवमयाधुनमकसिन्नामय
नाथपिपुदस्याग्राममहनाहिरिहिरुसंधः
रुलेप्रवाधिसत्त्वमेहासत्वे ॥ नयथा ॥
सुनदर्शनतयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। गुरुगुरु

॥ रथवाक् ॥ वाधिसत्त्वायमहासत्त्वायमहाकावूधि
गवानुधुवलाभिहवकिस्म ॥ ऊनवत
नसाहमद्वेकयादगहिरिहिरुधनः सन्ध
वक्रयाधिनायवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत।
नयनामवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। श्रीकागगुरुः

१३०

१

नयनामवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। सुखगुरुनयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। अतिद्विधुवधयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। वक्रयाधिनायवाधि
सत्त्वतमहासत्त्वत। समनरुदधयवाधिस
धविक्रिनायवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। स
वलाकिनध्वरायवाधिसत्त्वतमहासत्त्व
महासत्त्वत। धर्मध्वरायवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। यथिवीवलायननयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। श्रीकागगुरुनयवाधिसत्त्वतमहास
त्त्वतमहासत्त्वत। महासत्त्वतयधि
वेह्वधयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत।
न। वक्रयाधिनायवाधिसत्त्वतम
हासत्त्वत ॥ सागवमकिनायवाधिसत्त्वत
हासत्त्वत। सर्वधिवत्र
रुषप्रसनतयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत। श्री
हासत्त्वत ॥ सागवमकिनायवाधिसत्त्वत

द्वि

स्वतामिषयनयवाधिसत्त्वतमहासत्त्वत ॥ चवस्यमूर्खेवृणीनिवाधिसत्त्वकाद्यः सन्निपत्तिनाः ॥ अथचद्वारिंघद्वययुक्तिकायाः सन्निपत्ति
नामहृष्यवतावायदद्वययुक्तपूर्वगमाः ॥ कादवानामिष्टवृक्षावसहाम्यति ॥ अथदिनावायुवृक्षादयः ॥ नरिष्टवृ
कः सन्निपत्तिर्लुप्तिसिद्धिर्दिशतकानिना ॥ गवाऊषकसहसाधिसन्निपत्तिना ॥ कथथा ॥ अथपलातनयनागवाऊत ॥ चनय
उद्यवतागवाऊत ॥ किमिगिलतयनाग वाऊत ॥ गवाश्चकितायनागवाऊ त ॥ एकवीर्षययनागवाऊत ॥ इल्लुद्युतय
तागवाऊत ॥ वक्रादकतयनागवाऊत ॥ कक्रकतयनागवाऊत ॥ गभीर्षतयनागवाऊत ॥ मृगभीर्षययनागवाऊत ॥ नन्दतयनाग

२

वाऊत ॥ उपनन्दतयनागवाऊत ॥ वन्सीपूषययनागवाऊत ॥ अतवृक्षतयनागवाऊत ॥ सागवृक्षययनागवाऊत ॥ चवस्यमूर्खेव
नकेतागवाऊषकसहमेः सन्निपत्ति नः ॥ अतकेश्यगन्धर्वषकसहमेः सन्निपत्तिर्लुप्तिसिद्धिर्दिशतकानिना ॥ कथथा ॥ इन्द्रिस्ववृ
यगन्धवाऊत ॥ मतारुस्ववृक्षयगन्ध वृवाऊत ॥ सहसुलुऊतयगन्धर्व वाऊत ॥ सहाम्यकितायगन्धर्ववाऊत ॥
गरीवपद्मादतयगन्धर्ववाऊत ॥ ति नौदिकरुथययगन्धर्ववाऊत ॥ अर्लकावृक्षिणतयगन्धर्ववाऊत ॥
कूमावृक्षतयगन्धर्ववाऊत ॥ सुवायूकतयगन्धर्ववाऊत ॥ धर्मयिथययगन्धर्ववाऊत ॥ चवस्यमूर्खेवृनकेथ्यगवृवा

वि

ऊगसदसेऽसन्नियक्तिरुस्मिन्नयदिः॥ अतर्कश्चकिन्नवराजगसदसेऽसन्नियक्तिरुस्मिन्नयदिः॥ कथथा॥ समस्त
चकिन्नवराजत। किरीटिताचकिन्नवराजत। अकिमस्तवकिन्नवराजत। एदधिक्तवकिन्नवराजत। चक
बुद्धतचकिन्नवराजत। यथावकीर्ण
ऊत। इरवीर्णवकिन्नवराजत। सु
वराजत॥ नवम्यमूर्खेवतर्कः॥ किन्नवराजगसदसेऽसन्नियक्तिः॥ अतर्कश्चकिन्नवराजगसदसेऽसन्नियक्तिः॥ कथथा॥ किला

३

कमानामाप्सवसा। सुबुद्धानामाप्सवसा। सुबुद्धमूर्खवोतामाप्सवसा। विरुषिनातामाप्सवसा। कर्णध्वानामाप्सवसा। अमृकविन्दुना
माप्सवसा। यदिसाधिककायानामाप्स
वसा। मधियुक्तानामाप्सवसा। वृज
यश्चरुर्थाहिमूर्खानामाप्सवसा। वकि
कवातामाप्सवसा। काञ्चनमाला
धम्मोहिमूर्खानामाप्सवसा। सुकीडा
नामाप्सवसा। कृत्स्नानामाप्सवसा
वानामाप्सवसा। दातन्ददानामाप्सवसा। गीतामाप्सवसा। नवम्यमूर्खेवतर्कवप्सवः॥ वक्तेऽसन्नियक्तिः॥ अतर्कानिचनग

क

कन्यागताति । सन्ति यत्किनाति ॥ कथथा ॥ विरूषधवातामनागकन्या ॥ मूषिलिन्नामनागकन्या । शिऊटातामनागकन्या । ऊयः
 धियातामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या ।
 स्वादिगिर्विर्तामनागकन्या ॥ कथयत्रिवातामनागकन्या । महोषधीःतामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या ।
 उकपीर्षोतामनागकन्या । गुसनीतामनागकन्या । अनाकल्तातामनागकन्या । सूरूषधनामनागकन्या ।
 पाधुममयानामनागकन्या । त्रिधकिरूरातामनागकन्या । र्यागगतामनागकन्या । अन्तयविवातामनागकन्या । पुलिन्दा
 ४२ गतवाहतामनागकन्या । महोषधीतामनागकन्या । विरूयधियातामनागकन्या । उकपीर्षोतामनागकन्या ॥ २

४

तामनागकन्या । सागरकूटिनामनागकन्या । कूटमूर्खानामनागकन्या । धर्मपीठनामनागकन्या । सूरूषधनामनागकन्या । वीर्योनामनागकन्या ।
 नागकन्या । सागरगङ्गीनामनागकन्या । मरूधियातामनागकन्या ॥ उर्वयनामनागकन्या । मूर्खानां कानिनागकन्या ।
 यत्किनाति ॥ अन्तकानिनागकन्या । कानिसन्ति यत्किनाति ॥ कथथा ॥ यिमूर्खानामनागकन्या । पियन्दनामनागकन्या ।
 मगध्वकन्या । सुदर्षनामनागकन्या । उकधियातामनागकन्या । उकधियातामनागकन्या । सुमालिनीनामनागकन्या ।
 गध्वकन्या । वतस्थनीतामनागकन्या । सूरूषधनामनागकन्या । मूकलिनामनागकन्या । त्रिधमातामनागकन्या । त्रिधिका

६

यूष्मातामगभवेकन्या । सूक्ष्मीतामगभवेकन्या । वाङ्मियातामगभवेकन्या । इन्द्रहीतामगभवेकन्या । सुमालातामगभवेकन्या । वि
 रुषिगालकातामगभवेकन्या । अरि
 भवेकन्या । अरुन्धतातामगभवेकन्या । धर्मकां
 भवेकन्या । यत्रिभारिककातातामगभ
 वेकन्या । विलासलुगमितीतामग
 रूलन्ददातामगभवेकन्या । सिंहगमितीतामगभवेकन्या । कुमुदपूष्पातामगभवेकन्या । मतावमातामगभवेकन्या । दातन्ददा

७

नामगभवेकन्या । दधवचनातामगभवेकन्या । कात्तियियातामगभवेकन्या । निर्वोद्यियातामगभवेकन्या । वलांकूवातामगभ
 वेकन्या । अरुन्धियातामगभवेकन्या । यजायतिर्निसिवातीतामगभवेक
 रूचलियातामगभवेकन्या । कल
 नामगभवेकन्या । मादयत्रिमूकाताम
 वेकन्या । वल्लभीनामगभवेकन्या । आगमतागनातामगभवेकन्या । अमियरुतामगभवेकन्या । अरुविमयुरुतामगभवेकन्या । स्

शिलावनातामगन्धर्वकन्या। सुवर्णवरासातामगन्धर्वकन्या। उरुप्रधियातामगन्धर्वकन्या॥ नवयुग्मवाचनकानिगन्धर्वकन्याः
 घातानिसन्निधिनानि॥ रुस्मिन्त्यर्ष
 सातामकिन्नवकन्या। मातसीताम
 न्या॥ आकाशपुत्रातामकिन्नवकन्या
 नामकिन्नवकन्या। अरुप्रधियातामकिन्नवकन्या। अरुप्रधियातामकिन्नवकन्या। अरुप्रधियातामः

किन्नवकन्या। वल्लभकन्यातामकिन्नवकन्या। अरुप्रधियातामकिन्नवकन्या। कटिलातामकिन्नवकन्या। वरुणमूर्धितोमः
 किन्नवकन्या। कपिलातामकिन्नव
 वकन्या। सूर्यनयत्रिसवितातामकि
 काशप्रकितातामकिन्नवकन्या। अ
 वतीतामकिन्नवकन्या। विदुसऊत्रिसवितातामकिन्नवकन्या। घातातामकिन्नवकन्या। आयुर्वदातामकिन्नवकन्या। रुधिरगर्भ

५५

कायप्रियालितामकिन्नरकन्या । धर्मधरुयप्रियकिन्नीतामकिन्नरकन्या । तूष्णीमातामकिन्नरकन्या । लक्ष्मणमाता
मकिन्नरकन्या । सक्तपत्रियरुध
ज्वासासनीतामकिन्नरकन्या । वि
प्रवर्धीतामकिन्नरकन्या ॥ स्वर्ग
लमातामकिन्नरकन्या । स्रवदातामकिन्नरकन्या । मनीषातामकिन्नरकन्या । गणेशानिर्तामकिन्नरकन्या । लोभा

नृगतामकिन्नरकन्या । वक्राध्यातामकिन्नरकन्या । धनयूषातामकिन्नरकन्या । विरूषिगालकातामकिन्नरकन्या । मता
हरीतामकिन्नरकन्या ॥ ॥
कान्तूयासिकाधनानिसन्नियकिना
तिता यदादौमेसन्नियानारुद्रदावी
गच्छन्तिस्म ॥ सर्वविदावमत्रिषि
नवम्यमूर्खेनकातिकिन्नर
नि ॥ अतकातिचयवकयवि
चोमहानवकप्रधयातिध्वन
कन्याधनानिसन्नियकीर्तिनि ॥ अन
वाक्यतिर्गुणधनानिसन्नियकिना
किस्मतिध्वनिवाक्यवतविदावमा
तिवामतिवतायविदावमा ॥ कदागाः

वाः सूत्रवर्धनविना दृष्टान्तस्म ॥ लयनलयनसूत्रवर्धनूयमयानि द्वात्रिंशद्विद्वान् ॥ लयनलयनसूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 निद्विद्वान् ॥ सूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 नानि । सूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 निद्विद्वान् ॥ सूत्रवर्धनूयमयानि
 वसुपलम्बिगानि । कापिकवसुपलम्बिगानि । मूकादावगसदस्यपलम्बिगानि । मोलीवृद्धलसुग्दामकसूत्रवर्धनूयमयानि

चिगानि । कर्धयुष्मकसूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 ऊनवतविहावकसूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 युष्मकसूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 लयनलयनसूत्रवर्धनूयमयानि सायाना
 यन् ॥ कथय्यवसुपलम्बिगानि । कापिकवसुपलम्बिगानि । मूकादावगसदस्यपलम्बिगानि । मोलीवृद्धलसुग्दामकसूत्रवर्धनूयमयानि

कदाकस्मिंश्चिद्वनविहायविहारिणोऽवदधत् ॥ अथकस्मिन्वयमिदमध्यासर्वेदीववधविष्करीनामवाधिसत्त्व
 उक्तायासनादकांशमूलवासमक
 दाम्यरुगवत्कमकदवाचन् ॥ यत्रमा
 स्वेष्टविषयः प्ररुव ॥ ॥ रुगवाना
 सत्त्वामहासत्त्व ४ यविष्ठः सत्त्वान्यविमाचयति । यविमाचयित्वायुक्तैतगवयविष्टति ॥ कनार्थवस्मयउत्तुष्ट ॥

७

७

अथसर्वेदीववधविष्करीरुगवत्कमकदवाचन् ॥ रुगवत्तवीचोमहानवकवीचिर्नयस्ययत् । कथरुगवत्तवलाकिरधवावाधि
 त्वामहासत्त्वः यविष्टति । यस्यायाका
 युक्वत्तान्दधत् ॥ कस्मिन्वमहान
 तनसदुसाधियुक्तिफानि ॥ यथावदू
 गकृत्तः सियक्तयचत् । एवकसत्त्वाइवीचोमहानवककायिकैः २ः खेयस्यनरुवति । कथरुगवत्तवीचोमहानवकः

७५

अवलाकिरुधवावाधिसत्त्वमहासत्त्वः पुविधति ॥ ॥ रुगवानाह ॥ ॥ यथाकूलपूजावाजावकवलीदिशमधिवत्तमयय
शानमहनावकावलीवाअसमृद्धा पुविधति ॥ चवमवकूलपूजावः लाकिरुधवावाधिसत्त्वमहासत्त्वः
वीयोमहानवकपुविधति । नवक स्यकायश्चाथारुवकवति ॥ य दावीयोमहानवकसमीपमूपसिका
मति । नदासाववीयोमहानवकः धीतिरुवमूपगच्छति ॥ ॥ कदाकयमपालयूवः सन्धगमायः
यक । यवमाद्विघ्रायिकसिमाययक । किमवीयोमहानवकः १७ रुतिमिर्क्याइरुर्क ॥ यदावलाकिरुधवावाधिसत्त्वः

१०

महासत्त्वः पुविधति । कदाकटवकयमाद्ययानि याइरुर्कानि ॥ साचकूरीविलूटिका । कस्यान्तवाभूतिरवदायां माधायकितः
धीयाइरुर्का ॥ अथकयमपालयूवः ग्री सिमषलरिधियालकामवगदा वकुलिपूलादीनूपगृकयतयमा
वाजाकतायसिकुमोदेनवाचन ॥ यस्तः लुदवाजातीयः सावासाक कम्मरुमिः यविकीध ॥ ॥ यम
वाजाकानूवाच ॥ किंकावर्धयेष्साकक मरुमिः यविकीध ॥ ॥ यमपावपूवः १७ ॥ यस्तलद
वाजातीयायथमकसिन्वीयोमहानवकः १७ रुतिमिर्क्याइरुर्क ॥ गीतीरुवमूपगकामनूपीपूवः पुविधः । ऊदाम

ॐ
५

कूटप्रवादिबालंकात्ररुषिकर्षीवायुसन्त्रमेवमानसःस्वर्गविश्वमिवदृष्ट्यन्तस्यतादृशःपूवप्ररुक्पविष्टकः।यदास्यविष्टरु
दासकूटचक्रपमाप्तानियमानियाइरु
रुका॥ ॥अथयमावाजाविक्तामाः
दस्यपञ्चमहासमूहनमस्त्रुक्तस्यदवः
धामहावलपवाकमन्वसमूह्यन्तावेवावधायकिस्यद्विर्गासवदिवातवकुषावावलाककचदवतिकायन्तपथ्यकिस्रदृष्टववक

१॥

या ३

स्यास्य॥अथसयूतववावीचोमहानवकवावलाककस्मिन्नवावीचोमहानवकश्चलाकिमध्ववाधिसत्त्वमहासत्त्वमवयवधिसि
॥अथसयमाधमवाजायनावलाकि
दोषिप्रसारिवयस्माकुविधिमककु
वलदायवधकवाययधिवीववला
सहस्रनगाय।नकादघधीषीयवठवामूरवयशेकायधर्मपियायसर्वसत्त्वपविमाकृष्टकवायकर्ममकवमत्स्याध्वस

मा

अ
दि

नकवाय सुतवाय सुमकवाय चियददाय वत्तधिय उरुमाय अवीचिसंघावनकवाय सुतलक्ष्मीसमलंकृतवाय सुतधि
य सर्वदव यूजित नमस्कृतवाय वन्दि
वाय धर्मदीर्घकवाय कामरूपाय
गङ्गीप्रधमाय यत्र मार्थया गमनूयाक
निकवाय विक्रविकगाथाय अमिर्गवकवाय रुतिनिगुवत्तनरुयर्धसुमाग्नपविभाकृतकवाय सर्वसत्त्वावावसंय

12

मू०

काय वरुणविवावसुमरुतीयाय उपविक्तकवाय चित्तामधिवत्ताय निर्वोद्यमाहर्गपदर्शनकवाय युक्तनगरसमरु
षधकवाय चक्ररुगगैलकवाय
अमाघपावसन्दर्शनकवाय अतक
यकुवाकसुरुवनाउठाकितीक
विद्याधिपकयसर्वकुषविभाकृतकवाय विविधवाधिमाग्नोपविनाय समावूरुमाकमार्गपववाय अथयचिरुवाधिमाग्नोपवि

ॐ

नाययुक्तगणितयत्रिमासकृत्वाययत्रमासूत्रजायमसमाधिपुस्तकसहस्राकीर्णय ॥ नवयमाधर्मधर्मवाजाविषयनरसकावधाने
 स्वायत्तत्रयियमाधर्मवाजाविषयदः ॥ क्रिधीकृत्यनवेवपुकाकाऽरुण ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 वक्तुमदेकवाचक ॥ कदारुगवनाग ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 नयकृत्ययुगावीर्यमेकान्तकान्तिरुक्त ॥ यकनगत्रयविष्करीरुगनकान्तिरुक्त ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 कृत्याकृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ स्वकृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ यकनगत्रयविष्करीरुग
 कृत्याकृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ स्वकृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ यकनगत्रयविष्करीरुग

12

पाल २

ध्ववावाधिसत्त्वामहासत्त्वः यकनगत्रमूयसंक्रामकि । कदास्यकनगत्रः पीनीरुवमनूगकृति ॥ साचवजासतिरुक्तयमिनास
 यद्वालंयुवमउद्वद्विधियालः काल ॥ कृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 कि । नयमंसीदधनकर्मरुमिनाकृत्य ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 कृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ कृत्यावृत्तिरुक्तवद्विनाः ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग
 वेकनगत्रमयकि ॥ ॥ अथसर्वधीववविष्करीरुग

अ
क

महूययाइष्टांवाविपविपूयुमहानयातिष्ठा मन्ति । यदाचनयनसत्त्वास्तदकमास्वादयन्ति । कदाचनविपूलकष्टारुवन्ति
यत्रिपूयुगाजाश्वरुवन्ति सर्वेचनदि
चनतामूपादायेवं संसात्रिकाश्चिन्तां
लाञ्छयां पत्रिसवन्ति । सर्वसूखसम
समिर्नयविग्रहमूयस्मानवूवेन्ति । सूखेचकायकाधुं पथ्यन्ति । सखिनास्तस्य नूपायकल्याणमिर्नसकसमिर्नमन्त्रयन्ति यवि

१४

गहं पत्रिपालयन्ति । सपक्कनं वूवेन्ति कसत्यनूपाः सचनतायमहायानं सनकसमिर्नमन्त्रगाहयन्ति । कसत्यनूपायज्जाश्वोष्ठा
यनायवासमूयवसिमारुवन्ति ॥ कसत्य
यन्ति सवूवेन्ति यन्तिष्टापयन्ति । कसत्य
निसंस्कारवूवेन्ति । कसत्यनूपायध
त्रिसवन्ति वापनिष्ठन्ति । कसत्यनूपायनथागकया निहाया विविविभानि चनथागकचंकमाविधर्ममस्रानि च पथ्यन्ति । कसत्यनू

ॐ
६

माययुक्तकवृद्धचंद्रमाधियप्यति । नसत्यवृषाय २६ चंद्रमाधियप्यति । नसत्यवृषायवाधिसत्त्वविद्विनातिचंद्रमाधियप्य
ति । ॐ स्वर्गयुक्तविषयापत्रीवमन
त्मावयुक्तमहायानसूत्रप्रलयाः
ज्ञानवृद्धाहिलोसर्वनसूखावस्थां
वलाकनवृषायदातसत्त्वधनवः परिमात्रिकाः । सपविमूकाश्चयदातसर्वसत्त्वाधिसत्त्वमावृषयन्ताकदातनः यकन

१७

गत्राकृतप्रतिनिष्कमति ॥ अथ सर्वधीवदधिविद्वन्मृगवत्कमदवाचन । रुगवत्तथाधिनागकुसुमवलाकिनश्चवाधिस
त्त्वामहासत्त्वः ॥ ॥ रुगवानाह ॥
नदिनसमागम्ययत्रिपात्रयतिनामि
वाधिसत्त्वस्यमहासत्त्वस्य ॥ अथ सर्व
रुगपूर्ववृक्षपूजागीतधन्यसंख्यायः कल्पेविषयीतामनथागना २६ ताम्यक्तवृद्धालाकउदयादिविषयावदधिसम्यनः स

७।
७

गङ्गा लोके विदुर्नरः यन्मदमासावधिः ॥ सा दवा नाश्रम नृणां अश्रु वृद्धा रुग्णां सुत कालतनूत समयनाहं सर्वे धीव वध
विच्छिन्नसुगन्धमूरवा नाम वधिका यः ॥ अश्रु वृद्धा मधुर्न विपश्चित
नृणां सुगुणाश्चावता फुला यत्रिः ॥ माया ॥ अथ सर्वे धीव वधिका
यारुगवन्गुणाश्चावता फुला यत्रिः ॥ माया ॥ ॥ नृणां सर्वे यवदनां
दृष्टी त्वयारुगवन्गुणाश्चावता वलाकिन ध्वजस्य बाधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य फुला ॥ ॥ रुग्णा ताह ॥ ॥ सर्वे नृणां गः

१७

मनवमाह अत्र लाकिन ध्वजस्य यशसा ध्वजा दिश्यावत् ताललादा नमहध्वजः ॥ सुत रुग्णा वृद्धा दया नावा यथा उद्धास्यां स
प्रसूती मूरवा वायवा ज्ञानाध वधी
यान् महध्वज आह किं मरुगवन्तः
हृष्टी वृद्धा यशमकदवा च न ॥ रु
दिदव आख्यायसु सुखी कर्तुं न सर्वसत्त्वा बाधिसिमा ॥ नृणां विपदी धारु विष्ठा किं यद्दृष्टं धनुत वृत्तसत्त्वस्य किं थं

अ
जा

पुदक्रिणीकृत्तुगवनामूरवद्वावयुविष्टः॥ अथकस्मिन्नवर्षेदिवत्तयाविन्नोमवाधिसत्त्वामहासत्त्वउत्तयासनादकांमूरुवासः
मैकत्वादक्रिष्टअनूमधुलीयुधिष्ठाः
यद्यमूरुगवनीदृष्टानिमिरुपाइरुर्द
वत्त्वालाकक्षाभावागच्छुक्तिरस्यागच्छुः
कीदृष्टानिगानितिमिरुनिदमायदुरुगवान्॥ ॥रुगवानाह॥ ॥यदाकूलयूजावत्ताकिन्नधवाधिसत्त्वामहासत्त्वजगच्छुः॥

१८

कि। तदाविविधानिकल्पवृक्षाविविस्त्रवन्ति। वृक्षवृक्षाविरुचन्तिवृक्षः सकलअशयन्ति। यमवृक्षाअरुतिमनि। यादः
ला। भाकनानाविक्षानिपूषावृक्षगत
वृक्षगतानिगतादृष्टाक। विविक्षानि
ऊवेकुशोर्षविल्लापवाउऊकनूय
वसमीधसकवत्तानियाइरुमानि॥ नयथा॥ वक्रवत्तंरुस्मिन्नवत्तंअधवत्तंकीवत्तंगृहयन्तिवत्तंपविष्ठायकवत्तं। एवंसकर्मः

७३

वत्तं पाइरुं । रुमिः सुवर्गु निरुसासं दृश्यन् । यदा वलाकिरुधवावाधिसत्त्वा मंदासत्त्वः सुखावस्थां लोकधातानिः कान्तः
नदावायं तिसाहसु मंदासाहसा
ना ॥ अथ वत्तयाधिवधिसत्त्वा मंदास
नदृश्यन् ॥ ॥ रुमवानाह ॥ ॥
नस्य गुरुनिमिरुमीदृषं पाइरुं यदा कस्मात्कनात्रलिकसुदामनावर्मिपद्मवर्षयन्ति । नदा वलाकिरुधवः सहस्रपञ्चाधि

१९

यन्माधिसूवर्गुदधुनिवेधुश्च निरुसाधितानि गृहीत्वा यत्नरुगवास्तनापसंक्रान्तं उपसंक्राम्य रुगवतः पादोतिवसाहितवन्दिः
त्वारुगवत्कस्मान्निधयानि उपनामयन्ति स्म
नानि सकथमगन्तः पृच्छन्त्यावाधनामल्य
निगृहीत्वा वामपादेष्वरुचिकानि । नदाः
धवकर्म रुमिनिः पादिका सहायकम् । सञ्ज्वलाकिरुधवस्मात्सर्वदवानाह ॥ अवीचावृषपन्नपूसत्त्वम् । कालसूत्रवोव

४
७

आरिषीवत्रिपुण्ड्रपयसासतस्तनयस्ययहमस्यपरिकात्रयसिनारुवक्ति। यत्रनवाकथागतानांयूधस्यस्यरु	ययूधस्यस्य। कथथापिनामक	लयुद्धादयमासिकतसस्यरु
वति। सावलाकिनयत्रस्येकवाला	किनन्दवावर्षेति। रुक्म	केकमिदंमयसिहु। नहुकलय
यत्रमुर्महादीपयूवादिदिवामवि	सहवीगयसिहु॥ कथथापिनाः	मकलयरुमहासमूडयुवादीनि
सावलाकिनयत्रस्यनक्षत्रमयायूधं		
याजनसहसाविगमश्रीशेषमयमयावेपथ्यनवठवामूरवपथ्यैर्नक्षत्रयावक्षमकेकविदंमयसिहु। नहुकलय		

२१

लाकीनयत्रस्यवाधिसत्वस्यमहासत्वस्ययवक्षनयूधसहवीगयसिहु। कथथापिनामकलयरुमुर्महादीपयूधकविचरुयः	गलादयो। गगदेहाः ययवः रुक्म	नाधमदिषामाऊवादयः। नहु
दाः सिहवायस्यमृदुनक्षत्रमृगावृष्टं	सिहु। नहुकलयजावलाकिनय	ययवाधिसत्वस्यमहासत्वस्ययव
यमुषादयवक्षमयकेकवामगल	नामकलयरुकविदवकलय	वाकलइदिनावायत्रमाधनजायमा
नयूधसिहवीगयसिहु। कथथापि		
रुथागतानहः सम्यक्वृद्धादिवासोवर्धुप्रलमयासूयान्कावयवक्षनसहस्यमार्गकावयित्वावेकदिनमात्वाववाः		

थ
द्वि

पतं वृथोक्तं । ननु कथमथा कूलपूजकमाप्तो वर्धुः प्रहसन्मया नाकथा गतानां कत्र (घ) पूष्यस्कन्ध गद्यशिर्षे । ननु कूलपूजा वलाकि
कथयन्मया वाधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य
यापीर्वतस्यै के के यथा सिगताः
यिताम कूलपूजं बहुमहाद्वीपयूषी
नागामिरुलः इह लयुक्तं कवा (घ) निशाऊ यदयञ्च न सां पूष्यस्कन्धमवलाकि कथयन्मया पूर्ववद्वाला (घ) पूष्यस्कन्ध ॥

२२

अथ वलपातिर्वाधिसत्त्वमहासत्त्वारुगवत्कमरुदवाच । नमरुगवत्तु विदीदमविश्वकथा गतानां पूष्यस्कन्ध नृसम्वाध
कम्वायागववाधिसत्त्वकस्य याद
यत्त्वल कूलपूजममसदृशगंगाः
नक्षत्रययूः सत्कावाय दिवा कल्यथी
कः सम्यक् वदः सर्वमकुरु सन्निपात्य न सर्वमवलाकि कथयन्मया वाधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ननु वकि पूष्यस्कन्ध गद्यशिर्षे ।

थ
डि

प्रागवकूलपूजाहमकाकीजुमिलाकधाविहवामिनत्कथंघकूयांनपूधस्वधवावाहर्हु
गलादिशुनवमवाचमराचनकस
सुत्वस्यनामधयमनूस्मवन्ति।न
विमूकारुवन्तिन२आपविमसं
यूवगाव्वगकृत्तिस्खावनीलाकधाहुममिनारुस्यगगकस्यसमूरवधर्मधवधायधर्मधुत्वावसंसात्रिकइवकः

२३

षाकायनवाधन।नववागद्वयमाहनऊनाममघनचनमंशुखियासाइश्वंकायनवाधन।नवगगर्वासाइश्वमनूस्म
क्ति।रस्मिन्नवपप्रकायक।धर्मव
नोकिष्कनियवदवलाकिनध्वव
वसत्तासुर्वइश्वरूपविमाकिनाया
पाविवाधिसत्त्वामहासत्त्वारुगवत्तमकदवाचन।कनमनकालनरुगवत्तसदृशुकिष्ठापत्रिपूनयनिसर्वसत्ताध

ध
क

मातृयुक्तिष्ठापिनारुवयः ॥ ॥ वरुहिः कूलयुः कान्तोः सीसा वसीसवन्तिकदकात्सत्वात्त्रिपाः
 ययकिरुर्वांसुत्वातां वाधिमाम्नेमूय दत्तयति । यतश्चननूपयवेन यासत्वाकनननूपयधर्मन्दध
 यति । कथागवेनयानांसत्वातां क थागननूपयधर्मन्दधयति । य कवेदवेनयानांसत्वातां य
 कवेद्वनूपयधर्मन्दधयति । अर्ह त्ववेनयानांसत्वातामर्हत्वनूपयधर्मन्दधयति । वाधिसत्त्ववे
 नयानांसत्वातां वाधिसत्त्वनूपयधर्मन्दधयति । महध्ववेनयानांसत्वातां महध्वनूपयधर्मन्दधयति । नाग

२४

यत्वेनयानांसत्वातां नागयधनूपयधर्मन्दधयति । वस्तुवेनयानांसत्वातां वस्तुनूपयधर्मन्दधयति । वस्तुवेनया
 नांसत्वातामिदुनूपयधर्मन्दधयति । आदिद्यवेनयानांसत्वातामा दिद्यनूपयधर्मन्दधयति । वस्तु
 वेनयानांसत्वाताश्चन्द्रनूपयधर्मन्द धयति । अग्निवेनयानांसत्वाता मग्निनूपयधर्मन्दधयति । वस्तु
 वेनयानांसत्वातां वस्तुनूपयधर्म न्दधयति । वायुवेनयानां वायु नूपयधर्मन्दधयति । नागवेनया
 नांसत्वातां नागनूपयधर्मन्दधयति । विद्यपतिवेनयानांसत्वातां विद्यपतिनूपयधर्मन्दधयति । यकवेनयानां य

१५

सुमेरुचिह्नः धानचिह्नः दयाचिह्नः सत्तातामनिकदिहसुखचिह्नारुवं समन्तादक्षमंकात्रधुवाहधर्मयशोयं धान		
वाञ्छुथनः सुवाः कृतकप्रयुटाञ्जः	वलाकिहधप्रत्यात्तिकादिर्मध	मेयशोयं धुवन्तिसा (कसुखिनाला
कयन्तीदृष्टचिह्नमधिसदृगंकाः	प्रधुबूहमहायानसूत्रवाऊम	हिमखीकृन्ति धुवन्तिधुलाचारि
पुदधस्यन्तिपुनीयन्तिलिखिष्यन्ति	लिखाययिष्यन्तिवात्रयिष्यन्ति	यूऊयिष्यन्ति चिन्तयिष्यन्ति यत्रयः
प्रविस्त्रवधस्यकाययिष्यन्ति	रावयिष्यन्ति यत्रमणीयागोत्रवधप्रापयनयनमस्कृन्ति	रहवां प्रयवानतयार्थिक

२७

मोक्षिकप्रयान्तिरुपयित्वापविषु कृकायारुविष्यन्तिजाहिस्रवाधमवधकालद्वादधरथागताउयसिकमिष्यन्तिरवसर्व		
कथागताजाप्रासयिष्यन्तिमारुषी	कूलपुत्रलयाकात्रधुबूहमहा	यानसूत्रवलावाऊधुनविविधस्र
मान्ताः सुकीकृताः सुखावनीग	मतायचकसुखावनीलाक	धामातेवाथेविविधश्चकृन्ति
हासर्नसुकीकृतीदिवामोलीबूधु	लघुन्दाममीदृगन्त्यन्तिमिरुम्	वधकालसमयश्चविष्यन्तिरवसु
खावनीसमनगच्छन्ति	चवंसत्रत्वापयन्तिविषिहृन्प्रयून्त	रुलेदधयन्तवलाकिहधप्रत्यात्तिकादिर्मध

थ
७

कीरुमिमपदयनिसमभूराधानिर्वाधमपदविर्गसर्वपायन्युक्तिनिवाचार्थः । अनूरुववाधिमार्गेयुक्तिषायनार्थः ॥ अथत्रत्व
विवाधिसत्त्वामहासत्त्वारुगवतः याः दोषिन्सार्हिवन्त्यनवेयकानः ॥ अथसर्वधीववधविष्करीरुगवतः
महदवाचनः । अकिरुल्लरुगवतः स्यादलाकिरुगवतस्यविकृतिनि ॥ अथनगुत्वाहावतानिच ॥ ॥
रुगवानाह ॥ ॥ अथिचकूलपूजन स्मादुरुकुर्यदानिश्चर्ककाश्च तमशीरुम्यायविष्करीरुदागुत्वाहा
वर्तामृष्टकदपिपूर्वकनयवचनं । महयिसमकिरुम्याविष्करीरुमकथागताः ॥ हसम्यसंवृद्धावरुवविद्याचत्रवसम्यन

२१

ःसुगतालाकविदनूरुवः यूरुषदम्यासावधिः ॥ आलादवानाश्चमनूयाधाश्चरुगवास्तनकालतनसमयताहंसर्वधीववध
विष्करीन्वाधिसत्त्वः कान्तिवादीअधि वरुवतनिविगदवाक्यकट
वीयद (यवाहर्नकाकालानूकालंमः यानस्यविष्करीरुवः कथागकस्य
त्रस्यवाधिसत्त्वस्यमहासत्त्वस्यधुना नानाविविधसद्वत्त्वयविगाव
साकाश्चतमयीनामरुमित्रि । यइकनस्यांकाश्चतमशीरुम्यागतामूवलाकिरुगवाधिसत्त्वामहासत्त्वाः ॥ अथमूरवाः

१५
३

नांसत्वा नां धर्मो न्दधय निस्म । अर्थो ह्यंगिक मार्ग निर्वो धा मूय दर्शय निस्म कः का ३ न मर्थो रु म्या निस्म मि त्वा नू प मर्थो रु म्या म्य
विधा नि । कथं स पद्य कि व रु धा दि कानि सत्वा नि पू नू ष य म् लानि दृ द्वा कः कथाम वला कि क ध्व वा वा धि सत्वा मदा
सत्वा सर्वे सत्वा ना भव धर्मो न्दधय नि । धृ ध्व नुरु व ना सर्वे पू नू ष य म् ला जू रि म् र्वे धर्मो यथो य प व द्वा मा
न स च क सा निर्वो धि कं स म् च व म नू वि वि नू य म् । अथ क सर्वे पू नू षा जू व ला कि क ध्व न स्य पू नू कः रु मि त्वा
न क द वा च नू । आ ध्वा स य ल्प नू रु कानां सत्वा नां मार्ग मूय दर्शय कारु व ॥ अथ धा नां सत्वा नां वा धि कं व म् च व नां सत्वा नां ध

२५

वधं प ला य धं मा ता पि रु रु कारु व क मा ३ रु रु कानां य न रु मार्ग ना न्दी प रु कारु व स च क क म दा क वू ध या मा रु मार्ग मूय दर्श
विक सु खि का रु सत्वा य क व स क क प वि यु ह ना म म नू स व नि । उ दी नू य नि च । नू दं च स मा गा रु क र्वा इ श्वं
न क दा चि ल्य नू नू रु व नि मू ष नि रु सी द र्वा ३ रु व या व या द र्वा व यं य म् नू रु वा मः । अथ स क र्वा स सत्वा
नां का व धु यु ह ना म म हा या न रु रु व द्वा र्वा क धु यू ट नि ध्वा व य कि स्म । क व सत्वा नू म् धर्मो यथो यः
धत्वा न्वा न्वा वि हि क धा रु क धु यू ट नि ध्वा व नि स्म । क द पि क यू नू षाः धत्वा र्वे व कि क रु मि नि ध्वा दि नाः य व म स र्वा

५
७

समर्थिताः समृद्धाः ॥ अथार्थवलाकिरुधवाधिसत्त्वमहासत्त्वस्यार्थमर्थरुम्यानिष्कम्यानामनायांरुम्यास्यविषुः
निसत्त्वपरिपाक्रियमहाकवृक्षासीय
वसकाधमयसिकानुपसकुम्यव
विम्वमिववस्मिरिः यमश्चमानेना
महासत्त्वइवकनवागकुकम्यधिसिम् । दृष्ट्वाचसानः पूत्रपरिवारः साद्वमनकेवसूत्रगनसहस्रैः कुरुवामनः

२७

कादिकिः सहस्रपरिवारे गत्वाजुवलाकिरुधवाधिसत्त्वमहासत्त्वस्यार्थमर्थरुम्यानिष्कम्यानामनायांरुम्यास्यविषुः
सरुलंजुत्तजाकिपूर्वमवावर्ध
द्विचइश्वरः यत्तयादधनसम्यक्
सोखारुवन्निकसत्त्वसर्वइश्ववि
गननेवसर्वयस्कृष्टिकवधनाः ॥ इवाइवकनवागकुकम्यधिसिम् । दृष्ट्वाचसानः पूत्रपरिवारः साद्वमनकेवसूत्रगनसहस्रैः कुरुवामनः

ले

वस्य पादयाः यविपय प्रत्तपी ० म नूय य च्छु किस्म । कश्च प्रत्तपी ० क दत्ता दत्त तखा ऊर्लिं क ले व माह । अपि च रुग वः
 निषी द स्वा मि त्ता स न स न य हं क नू या प व ता तां ऊ र्छु म्भ रू ता तां प व दा व ग म न य व का तां या धा कि या का य
 का तां या धा हिं स का तां ऊ र्छा म व द रु य री का तां द्वि मे ग्न मा नी सी सा व इ श्वा क्ता तां का रु व । अ ता था नां
 मा का पि रु रु का रु व इ च्छु दा वृ ध व धु रु का तां रु ग व ल्का का रु व य व म दा वृ ध इ श्च य धा म मे का रु व न घा म
 स्मा कं व भ त व द्वा तां क व द न न त म दा स र्व व भ ता द यः य वि मू काः स्फु टि का ह्वा ह्वा व र्ण य ला य कि । क दे व र्ण तः

३०

मा रु ध या नि का नि वा रु च्छ क व कि न च्छु रु क म्भ ऊ ना नि व क व कि स र्वा नि म म सं वि श न रु म्भ रु ग व ता द वं ध म्भ मा र्ग मू य
 द र्श य । य ने वं य न व व भ त इः र्वे न य च्छ न रु व मः । त व य न वि मा नि या नि स र्व व भ ता नि व रु म्भ जाः
 रु स मा ग क्छु यः ॥ अ थ आ र्थ व ल्का दि क्छु य व वा पि स ल्वा म दा स ल्वा वा जा त म्भ लि म स व न्दु म व मा ह य
 म हा वा ऊ स ल्वा ना म कि क्छु वि दिः सा वि रु मू ला द य कि । क थाः ग रु धा स न पि धु पा रु म नू य य च्छ
 कि का वा प का र्थ व रु क र्थ व रु क्छु कि न य न वां क वि स ल्वा स य न पि पी उ य कि । व म्भ का व धु वृ ह मा हा या न रु र्लि

म
लि

इकपविमधुलंरुवन् । यत्रुदीयतिवासिनः श्रीपूषदावकुदाविकासुचसर्वलखकारुवयसुचसमवूः यच्चनवाऊमनः
नायश्चैल्लिखिनम्वन् । कच्चक लपूषगळंमयेकेकाऊवीगध शिर्हु । तनुकूलपूषगळंमयेधुपा
स्यपूषास्कभंगधयिहुम ॥ कयथा पिनामकूलपूषलखकासर्वकद एरुमियकिहिनावाधिसत्वा रुवयूः
यथापनायचनमान्दलरुमियः किहिनावाधिसत्वा नामाहास त्वातापूषास्कभंगमकस्यधिधुपा
स्यपूषास्कभंगधयहु ॥ कयथा पिनामकूलपूषगंगायातयावालकासमूदस्यवगळमया नकेकवालकांगधयिहु । तनुक

३३

पूषगळंमयाधिधुपास्यपूषास्कभंगयिहु ॥ कयथा पिनामकूलपूषगळंमयासर्वपसनांवाप्तायमाधमूहीहुंनगळंमया
कूलपूषधिधुपास्यपूषास्कभंगधः यिहु । अथवल्लिखसुनलूदः
वस्यानिकांधिधुपाकूलमूलस्य सुकसाववूरवीऊपाऊरुस्य
कइदिनवदनावागगळककय विपूर्वउकसन्नवलाकिरुव
क । कीदृशीमयारुगवन्वल्लिताकमेकदिनदक । यनदेकननिवन्नमनूपाकिसाक्तः पूर्वविवावदाकुरु

ल
ह

यूक्तानां सत्रमत्रायमाद्यमात्रासमायूक्तानां तानां (गायत्रकवसुषाद्वक्तानां) अन्यानि यत्र त्वपी ० गक सह साध्यन कानि
सर्वेषु त्रिगिबूयत्रा। गीतिवत्तत्रापी निरुचिमानि। अनकानि यत्र शुरुवधानि रुचिमानि यत्र (गाय
लगतानि स (गाय) लसमायूक्तानि सु सङ्गीकृतानि अनकान्यनयानि मयनासना निरुचिमानि दिव्यः
वसवसा (अथ) कान्यादावाधिसङ्गीकृतानि अनकानि सर्वेषु बूयमः यानि यथा निवत्तसंयूक्तानि सक
नियवस्तुचिमानि। अनकानि सर्वेषु यमयानि सिंहासना निवत्तसंयूक्तानि विद्यानि यामलदधुनि कृताध्याः

३८

नहानि वत्तपविद्विमानि। अनकानि सर्वेषु मयानि मोलीकधुलसुगदामसहसाधि वत्तापचिमानि रुचिमानि।
कस्मिन्मयत्रा कृत्वा गक सहसुन्म नियमिर्वाक्कधे गक सहसुं स नियमिर्वाक्कधे गक सहसुं स
हसाधिसनियमिमानि। कदाहं रुगवन्नवस्तुनस्मिन्नां यथा सनियमिनां दृष्ट्वा विस्मयमायन
ः छिरिद्वीवानक कृत्वा यथीविके कवान्कमया पाठकृत्वा विद दानं दातुमा वद्वकृत्वा विद्या
पाठकृत्वा मया साद्वेकदद्यवपूदानं दातुमा वरुक्तस। अनयोर्विके पाठं दत्तया मियका वया मिकता रुगवस्तु

ल
कु

कृत्तिया नृहीत्वा कृत्तिय कार्याणां सुगुर्विधीनाया वदुदयं कृत्तियत्वा कृत्तमात्रिकां जीविताद्यप्यत्रापि त्वाकक सूचम
हा कृत्तियाः सवेमया ह डिनिगडः वचने वेद्वानीत्वा नाम सुहायामन कानि कृत्तिय धरु सहाधिय अत्र
मनवद्वा कृत्तया कृत्तियानि यश्च पाः पुत्रय रुनी निरुह्याम वय कृत्तुः हायामयामयानि कील कानि धृ
स्वत्ता समाय कानि नयानि कृत्तिया धी दुरु पादानि वध्वा कृत्तियानि । त दाम सवेद्वानीत्वा कृत्तु कानिः
पथमं द्वारं कायमयं द्वितीयं द्वारं स्वदि वमयं । कृत्तियं द्वारं मयामयं । यत्तु र्थं द्वारं नाम मयं । यश्च मं द्वारं वृषामयं ।

३४

ला ३

षष्ठमं द्वारं सुवर्णमयं सप्तमं द्वारं वत्तमयं । नानि सफेदा वा । यत्तु के क द्वारं यश्च यश्च नानि कया दानिय लुस मायू
कानि । तस्मिन् सुवर्णमयं द्वारं पुत्रे नात्ययर्थे परिष्ठापितानि । न के कस्मिन् द्वारं यत्तु के क यत्तु ना निड
यर्थे परिष्ठापितानि । न कः सः शागृहीता ताव प्रनेध्व वद्वाः कृत्तिय
ताः कृत्तु ह यश्च द्वारं यथय कृत्तु न्ययामि । कृत्तिय द्वि व स मक्ति कावृषय कृत्तिय द्वि व स मय मय वृषय
कृत्तिय द्वि व स व वाह वृषय । कृत्तिय द्वि व स इ मानूष वृषय । न के कृत्तु दानि तदित मृग यश्च दि ऊनु वृषय यत्तु मामि ।

नयसंभवंकसमनूयध्यामि । कदाभनविचिन्तयित्वायकूपावयुः ॥ कदाभमदधवथयूकधावनावयुकिधागत्वा
 कनद्यावसुधिकासकयवेकाउत्था टिकाउत्थाटयित्वालयनीवान्ता पुदधकावयित्वाउत्तनधद्वन
 कर्माकृतिशायामात्राययनिसा । य धिष्ठितनकूलसहदवरीमसना हूनकोववादिहिः । अन्तोत्राजाने
 गदमनूयकृत्वायसमाध्याख्य स्वकायावयुकिनाः । सयनात वमारु । जीवकायुष्माकमुथवामृ
 नाःककथयन्ति । जीवामारुगवतूनतमहावीर्यधायूयससच्चिदानिद्वावाधिरुग्नातिशायकंगामगुहायायध्यामि

सर्वकजातावधनवद्वाहृचनानाशयधसर्वकयवस्यवमिचिन्तयन्ति अथवावलिप्रसूदामरुः कालगकः । अथवाय
 नप्रथिमप्रधकालास्माकीरुहः । अथककथयन्तिवत्रमस्माकीसंश मरुमोमवधनरुवधनवद्वानामन
 र्थ । यदावधनवद्वाकालीकूर्वा म रुदाकृतिप्रममस्माकीविनष्ट कि । यदासंशामरुमो कालंकूर्वा मरु
 दास्वप्नायगावयुवामः । अथ कजातः सर्वस्वकस्वकीगृहंग नाः । कदावथशायान्ताध्यामिस्वकस्व
 कानिसजीकनानियदाकवथस जीवूर्वन्तिमहाहृदिगमुधि । कदादधवथयूकनवामधकनूयमहिनिर्मायमृगाजिनः

ल
७

नारुश्वरधृदधुमयगृध्रगीरिकाभयगृध्रसंयुक्तः मत्स्रकागंधावमागकः द्वात्रयात्रैव नूद्वः। मायविषयामनकवा
सकथयति॥ सकथयति॥ हवा दवा
हमागकः॥ सकमाह॥ चतुर्धाः
वागकसु वामनकावास्तवः। अथ
वाचकः। दवतसमनका नामि। अथ सवलिस्ममदवाचकः। गच्छेत्तु वक्तव्यं। अतीयकावास्तवः। सकद्वात्रयालयपूषे वाह

३८

याकः शयविषमहावास्तवः। सयविष्टः प्रत्यगीमनयदकं। धुक्कुरुते ववावस्तिः। सत्रकस्यायाधायवृत्तिरवायकस
कम्वलिमदवाचकः। चषका
वक्तु। कथं जानाधुगवतु॥
किमयायमयैव यामः। अथ
वस्वमीमुखनासः। कदा सकथयति। अर्कगेषास्तवकीदृशमरिषायावक्तुः। सयविष्टेन दवाचकः। द्विपदीरुमि

५३

यावयामि । वलिनूवाच । यदि त्वं वाक्पदं द्विपदं यावसमयाजीघियदानिक इत्युदलानि सयकिग्रहं कस्याप्यगृह्य स्व
 स्मिन्मयवशान्मृहीकं किलयामी यिसूवर्षसहीन । कतस्तु नवाम नकवृषमकृद्वापिन । अथगुकावलि
 मकदवाचक । वाऊनूकथिन मयाकालयूयववयविष्टः । नवमलयायमाहं कृन्ववर्तनस्येक
 कर्मरुलीअनेरुव । कतात्मान मदायमाहीकृन् । कस्यावल्यादि श्रीस्क (अथवलिमोगृहीत्वा सोऽसिग
 दाचकुधनूस्मामत्रहिष्ठिपातासन्नक । अथवलिनूवसुवल्या (अमूरवययकिनः स्मृकिष्टुथत्रथवायमाघः स्मिन्कः

३८

किंकृशस्वहस्तमयाविषरुकिर्न द्विपदानियत्रियूविना निरुनीयमादत्तसन्धियक । कदासकथयकिरुनीयस्यपद
 त्सन्धियकयत्तसयकिग्रहं या विनकीदृशनूपायिकवाम्यही । अथतावायदस्ममकदवाचक ॥
 यजहस्काययामिकुरुत्वयास्क कवाहाअथसवलिनूवसुवल्या मकदवाचक । यादृहंत्वयाकृफः
 कादृगंकवाम्यहिसंयसंयकव धसकथयकि । सन्धिसंयकवा म्यही । कतसंसमयासेवनूवद्वः
 साययकुरुमिर्वितासिनानिचराधुत्तुक्किष्टिदृमानि । ताग्रपिचकूमात्रिकाः पाधुवः कात्रवेविधसिनास्मनि

क
न

या माकयव वाया माकयियाय चिकामविवत्तदृषाय धर्मगुडयवियालनक वाय। घद्या वमिमानिर्द्वधनक वा
या। सुवकनक वाय। ॐ दृक्का
मनूस्मवन्ति। मूयन्ककालसु
मनूस्मवन्ति। मूयन्ककवदवः
कसूखावतीलाक धाकु ममिनारुस्य कथा गकस्य धर्ममनूधृधन्ति। अथ यो वल्लोकि कधवावलवसू वल्लस्य वा
जिमया ककमवलाकि कधव
कुत्री ववायय नववीयूययन
यायदः खाक। सुवकनासू स
ल्लोयकवनाममनूस्म वीकिगकन्ति

४१

कवधमनूयक ये किस्म। रुविषासिलमसू वल्लुपीनामकथा गका २६ नम्यकं वद्धाविद्याव वधसम्यन्नः सुगकालाक विदनूक
वः पूवमदमासावधिः ॥ सादवा
कुकववद्ध कवत वागधद्विनद्वय
कि। कनकस्य धर्मदक्रिधा उयना
धुली ३ नाना वत्तसश्चिउता उयनामिनाः। अथ यो वल्लोकि कधवा धर्मद वनांक कुमालयः धृममहा वा जानिस्म
नाचमनूया धा ३ वद्धा रुगवान्
वदन्नमाद वद्वरु विषाकि मउ
मिना वकसद सुमूली मूकादाव
सर्वक २ सूवावेन या रुविषाकि।
कुत्री मदाविद्याल्लल्लारु रुविषाः
मूयनामिनिद्यामसद सु ३ मीलीक
कुमालयः धृममहा वा जानिस्म

क
६

इष्टवृत्तमात्रमात्रायचिन्तयन्ति । सकलविग्रहमहाभागान्तरविचिन्तयन्ति दासीदासकर्मकत्रयोवृक्षान्
यानि वमहाहोदिवसुषयासना निश्वसमहाहोनिनिधानधनधा नकापकाष्टागावाध्यानासुस
लाययुगदावकदाविकामनवि चिन्तयन्ति ह्योकोमोचिकवा नहिर्वसु रियोगकासुस्वप्रायमा
वृत्तवृत्तमवधकालसमयन कश्चिन्तयन्ति सांज्ञाकारुवन्ति । यदा याधोद्वावधमवन्ति । कदाऊम्वदी
यन्ति यदीकमवन्ति । अथमहोदीवकवधीमूय (साधिकायविग्रहमवन्ति । यत्रमहाहोवृत्तास्वाद्यदीकांसि

४२

कलिनामककासीरूपांयन्ति । दृष्ट्वावसकासमाययन्ति । कलायमयालयवृषः कालयावेवधानीयन्ति । त्ववि
नित्वविनिर्गुवधाययविकमहाः पथयादाविधीयन्ति उल्लिखया दयः ३ न्याः पादाः पादरुवन्ति ।
अनकेः काकगृहधनादिहि रुम्भकमहोदीनावकीयावदः नास्यमनुरुवन्ति कः ३ वधाय
यविनासहायथादवनीशययु साउर्गुविग्रमाधानिकधः कानिकजानीयककनकेकपाद
यश्च यश्च ३ नानिकधः कानियविगन्ति । स्याकान्दकिर्किमयापायवन्तस त्वनकर्मवृत्ति । अथकयमयाल

पुत्रप्राप्तवमाहः। मायानलयाकथागमस्य मन्त्रावकाशश्च यिधुपाठनिर्योक्तिर्न। नयलयाधर्मगधीमाकाद्यमा
 नाश्रमा। नवद्वनामग्रहीर्न। नः प्रत्ययाकचिदानानिदीयमाः निदृष्टानमादिनानि। नयलयाः
 कथित्यदापल्लुपविवातियद क्रिणीकनानि। सकथयति। अष्टाष्टाः सुवन्नायवकावद्वध
 म्मसिद्यपविवाक्तिः कः पापमि कथयति। सकथयति।
 मस्यैकल्लमैरुल्लनरुवस। सरेयमपालकेनीयकल्लमैरुमिमुपदयेयु। अथनयमयवृषानी

लाकालसूत्रमहानवकक्रियति। क्रिन्वायेकेकापकिर्नकायविधानिकदपिजीवकिद्विनीयवकिर्न
 कायविधानिकदपिजीवकिर्नः नीयवकिर्नकायविधानि नदपिजीवकि। यदाकालः
 नववृत्तिकदग्निरवदामधमि पत्तिकदपिकालनववृत्ति । कनकनकायागुडामूरववि
 कृकदम्बकनकायाभासमपिद कानिद्विनीयकालनिवि स्फुटककधमपिनालमपि
 ददयमपियातुवल्लानिगुठगुठायमानानि सर्वकोर्नयेदकन । नवमवमहावाडनकचिन्ना

फ
क

रुविष्ठातिपत्रलाककस्मा कलिकमहावाजायननयू धीं कर्तुं वां नर्वसानलामिकीधर्मदधनाकृता । कृत्वायनवाका नैव
लिमसुत्रलुमवमाह । अयमकृत नत्रकमहावाकुरुविककीनः यूनः कदाचित्तुमादवाविधाः
वरुविकवां । नर्वचवदुदायइः शयिगृहात्रासः यत्रमदाव दानत्रकरुमिययाहनः कस्मा
सहावाकअयमकृतकविकवां । पापहीवृषा यत्रलाकदधि ता । अपिचमहावाकममानि
काद्वर्मदधनां गृह्यमानि त्रव । पमाधिपापसु भ्यानि मेवसूयविशुद्धानि । सर्वे इः रवतवगा रवधनेः यविम

४४

कः सखावकीलाकधाकुगमनायकवपकनीयविशुद्ध । कुरुचकवसकत्रलमयपमासनीयाइहूनीरुविष्ठाति ।
यकुत्रलपधनिषयकस्यरुगत काइमिनारुसकथागकस्याह कः सम्यक्वद्वस्थानिकान् बूर्म
सर्वेइश्चपापसु भ्यापापयुध मनीसर्वेइगेति । पाधनंअनल मकिमेहायुधानिदेर्दीकात्रधुवुद
महायानरुइवेहवाकदीती । पासिष्ठलाचकनेत्रयाकवध मनयाकाम । अनुरुवायां सम्यक्
वाधोकावकसूयविशुद्धवाधिरुलिकात्रनामवाधिसल्लङ्घनयकिलस्यस । यावदुनुरुवां सम्यक्वाधिमहि

संबन्धानरुविषयि ॥ अथार्थावलाकिरुपवावाधिसत्त्वामहासत्त्वसुखवत्तवसुबलसुखं मीसर्वेर्गकियविष्णुध
 नवाधिसत्त्वानां लीकात्रधुयूहं नामधर्मा लीकदधयित्वाकं वाङ् नैवलिमसुबलसमास्वासेवेकदवा
 यक । गमिष्याम्यहमहावाङ् सिद्धिरुवतमहाविहात्र इयम हासन्निपाकारुवकि । कना इव लीकि
 कधेवद्यवाधिसत्त्वतमहास त्वतवसुयउत्सृष्टाशूनकानि नानावधूतिनीलपीकलाहिनावः
 दाकानिमाद्धिरुसुटिकवडकवधूतिगत्वावविष्यरुवसुथागरस्ययवकावावस्किनानि । कदाकदवानागायक

वाक्कसाजसुवागवूठाकिन्नवामहावगामनूयामनूयाः सन्निधितिका ॥ अथनकानिवाधिसत्त्वगानिसन्निधितिकाः
 नि ॥ अथकसावाधिसत्त्वानाम्माधग गनगल्लनामवाधिसत्त्वउत्तु यासनादकासमूहवासंगं
 लावकिधल्लनमधुलेयुधियास्य किष्ठायायतरुगवाकनाल्लि मुद्यमाहगवत्तमकदवावका
 वूकाहगवतुवसुयआगकूक्ति ॥ रुगवानाह ॥ वषकलयजाव लाकिरुपवावाधिसत्त्वामहा
 सत्त्ववत्तवसुबलसुखवत्तविहवकि कतकस्मान्निष्कामित्वा । मीवसुयः यमूकासुना ॥ मीवसुयआगकूक्तियूनः

पु
कु

सुखेवसकासंगताः॥ ॥ अथ गगनगच्छावाधिसुखामहासत्त्वारुगवत्तमकदवाचक । कनायायनय (५५)
यहमवलाकिरुधवाधिसुखः ॥ महासत्त्वं ॥ रुगवानाह ॥ न सकलैषु देवागच्छुव
लाकिरुधवः॥ यदावलाकिरुध वावाधिसुखामहासत्त्वारुगवत्तम
नकाऊकवनमहाविहावदिव्यानि यथावर्षादिपुनरिदिव्यानि क वन्द्यैरुवतानिःकाकः
नीयानिब्रह्मलीकावपकसहसाक्षियलम्बितानि मूकाहावपकसहस्यलम्बितानि । कागिकवसुसञ्जीववपुः

५७

लम्बितानि । लाहिरुदधुनिसुवर्धुवृथायकानि । अतकानियुषावृकानि । अतकानिकायुषाधि । अतकानि
युष्किनदीगकानियुषायत्रियुष्मि नि । यवम (५५) रुनीयानियाइ
सत्त्वामहासत्त्वारुगवत्तमकद वाचक । नागककिरुगवत्तव
। रुगवानाह ॥ न सकलैषु कनावलवसु वन्द्यैरुगवता
वन्नामपृथिवीयददीयक वाकसाता म्मिअमनूषा वयवमृथिवीयददीयक गच्छु कियुवृलपुवन्द्यादिशोत

५
५

यद्वा यत्कुरु यद्युचिती युदाद्यवदनामविनामविप्रलगाऊमि सचकजावरुसकूरु। अतकानियद्ववाक
समरुसुहसाधिकस्मिदीयय किप्रसक्ति। यदावलाकिरुध वावाधिसंखामहासलठयविधकि।
नदादधनमागलसर्वयक्रवा रुसाः यत्रमहसुसुः यम दिरुहयारुवन्ति। अथरुवलाकि ४०
रुधप्रस्ययुनसाहावन्ति भाविद्यावादशः यद्यियन्यस रुषयन्तिमालीरुगवमुपान्तः क
कायस्तविप्रकालनदृष्टः यस्तमस्यांरुमाभकावायांरुमीविद्वसि। सकथयति ॥ अतकानिमेसल्यवि

याकानिकरुव्याति। तत्रमथेकसल्यस्यथेआत्मरुवः यविनिष्ठादिकः। अथिरुसर्वसल्यनामनिकमयामहाकव
एविकुतात्यादयकव्या ॥ अथरु सर्वयक्रवाकसादिव्यसुव
स्यावलाकिरुधप्रस्याथेविशि रुद्वयामयः संकादिनियव
येरुवाकुरुसीलानुदिव्यसुव रुवतमयसिहासनविधमि
वाकुराताधर्मदधयति। धृष्टंरुवन्तुआर्थकात्रधुयूहस्यमहायानसुव वदवाऊस्यरुव्यादिकामपि

५७

केकदीययमाद्यं गृहं विहायं वा काव श्रद्धिश्च सवधू वल्लमयंकु गृह विहाय वा लूय सहसं कुर्यात् । कथां चैकदिनमाः
 लाववापने कुर्यात् । यच्च कथां धाः लाववाप । येषूजायां पूषास्तु न्यं कता वृद्धनं कावधुयूह
 स्यमहायानसूक्तं वल्लवा ऊस्य च कुष्मादिकायां अग्निगाथायां पू धास्तु न्यं । कथायां पितामह
 लपूजाः यश्च महानया सहसुन दीयत्रिवा वामहा समूह मूयसं कामनि । नवमवकुलजाः
 अस्य कावधुयूह स्यमहायानसूक्तं वल्लवा ऊस्य च कुष्मादिकां मग्निगाथां धृष्टतां येषां यथा ह मूयये वह नि

५८

अथ कथयन् वाक् सा अ वला किं च वं वक्तव्यं क । यस्तत्ताः कावधुयूह महानया नसूक्तं वल्लवा ऊं लिखाययिष
 निरुवां कीदृशं पूषास्तु न्यं रुवति ॥ सजाह ॥ अयमर्थं कथां क लपूजाः येषां स्तुतिः । यकाव
 धुयूह महानया नसूक्तं वल्लवा ऊं रुवति लिखायय निरुवां कथां कथां धीनिध मस्तु न्यं सहसा धिलिखायि कानि
 रुवति । कथा जाना रुवति च वरुनि नश्चु द्वीयश्च वा रुवति कसहसं पूजायां धृष्टतां वीवाधमं
 वीवाधाम् वा अ वृषिधाम् वा स नयमद कानां ऊनयं नि । यस्तत्तय विग्रहं कावधुयूह स्यमहायानसूक्तं वल्ल

७

वा ऊस्थनाममनस्मन्निमूयन्कण्ठो दृष्ट्वा तं सा वि का नू र्वा कू कू कि कू वा वा धिम व द (भा क य वि द व इ श्व दो र्म न
 स्था या या य वि मू क्ता रु व नि य उ
 या कू (मा धी धि व न्द न ग (भा वा
 व नि । महान्ना जू य वि मा ध
 त्वेन वा कू स खेन यु क त्वेन पि धा व त्वेन यू क न त्वेन के ट यू क न त्वेन म नू य दा वि द्यं य न्द रु वि षा नि गं गा न दी वा ल

८०

का समानां वृद्धानां रुगवनां सर्वो यथा ह्य (ध न समन्ता ग का रु वि षा नि । य धि क वि त्क ल यू ज स त्वा जू स्मा त्वा न धु य ह
 महा या न स्तू य न्द वा ऊ द का
 नि रु मां पं या ना कू य धि नि व व
 रु वि षा नि । द र्श नी या ध्रु वि
 धि त्वा य वा धिं य रु वि षा नि । न व दू वा र्ग न (भा क वा र्ग न द्या द वा र्ग न डि द्वा वा र्ग न ही नां गा नि रु वि षा नि न व

७
७

यन्मनिकवृत्ततपवपुष्पाकायक । तस्यैव नयायक लघुनात्रनिक वृत्तकोटिकवृत्तक लघुपुष्पाकायक ।
सुपविष्टुद्धकायाध्वकसत्यन मारुविमानि ॥ अथार्थावला किंनृधवावाधिसुखामहासत्यन
वैकर्मयकवाकसातांनमोभू काववासिनी सर्वसौवानूलाः मितांधर्मदधनांकुनवान् । कय
कवाकसातांधर्मदधनांधुहां कुत्वाकविनृ (अथार्थावला) कयकिरुः लयुकिरिनाः कयिनुसकृदोग
मिरुलकविदनागामिरुलकविदहलकवित्युक्तवा (अथार्थावला) कयकिरिनाः । अथकयता र्थावला किंनृधवावाधिस

२१

स्वामहासत्वः कतापसिकमयादथाः यविचमनकेवैथयंमि । ॥ देवरुगवन्विद्वत्स्वमान्यउस्वमंनविभक्तवयं
कउस्वनयविचर्याकविद्यामा वयं चरवाकिकः स्मिन्नवकमान्ध कावस्वमोकवाथयिदियानिसोवर्धुम
यानिसूयानिकूर्वामः । दिव्यानिः सोवर्धुमयानिचंक्रमानिकविद्या मः । मारुगवन्नन्यपदवंगकस्ववयन
वावर्तनात्कथंमिष्टामः । अथार्था वलाकिंनृधवावाधिसुखामहा सत्वकांधयकवाकसानकदवाचक ।
अनकानिचमयाकूलयूगः सत्वानिवाधिसा (अथार्थावला) कयिना । अथकसर्वयकवाकसाः कवकयालेदत्वाचिकापे

६
दि

वाद्यवस्त्रिनाः। नयत्रस्यत्रमवमाद्रुमिष्यति। अयमस्माकमवलाकि कधवावाधिसत्त्वामहासत्त्वान्नवयुधिवी
 यददीनद्वयं धर्मसांकथविपदी धारुविद्यामः किमस्माहिः क किं ॥ अथायावलाकि कधवावा
 धिसत्त्वामहासत्त्वस्माकमान् कावाहमाः सियस्त्रिः अथन नमान्कावयकिवासितायकवाक २१
 सास्त्ररुगवनाः वलाकि कध वस्यवाधिसत्त्वमहासत्त्वस्यः पृष्ठकः पृष्ठकः समनूवद्वागच्छः
 निस्म ॥ अथावलाकि कधवावाधिसत्त्वामहासत्त्वस्मान्नदवायन्। यमिवरुयध्वं वमवमागकः। नयकवाकसाः

पादोनित्रसावंदित्वाहिः यदकिं धीकृत्वा कुरुवत्रयकाकाः। अथायावलाकि कधवाकलदिवाग्निधिमुमाका। पनरिहः।
 कमादवरुवनंगलाधुद्धावासः कायिकदवयुजाधंसकाधमूय सिकानउयसिकम्यवास्तववृमाल
 नमरिनिम्मायागमेकुरुदव निकाययूसकधुलानामदवयू जोदविडाइशिरकध्वकि ॥ अथाया
 वलाकि कधवः सकनवास्तध वृधनेकस्यदवयुस्यसकाधमूय सिकाम्यसर्वपांदवानांदाविडाइश्वय
 यममायेतिदवयुमकदवायन्। वृथुकिनाहेरुषिरध्वकि। अथसदवयुषावदसिवास्तधमकदवायन्। नयमवास्तध

७
क

प्रमाधियूषाधियादुर्गवन्निविविधापूष्पिविद्यादृष्टान्नविविधाअपीलवन्नागुधवन्कादद्विधीयादृष्टान्नविविधरुद्ररुथ
गनस्यानकानिपातिहोयोधिदृष्टान्न। नवंसायवमवमनीयादवयुरुमि ॥ अथसदवयुरुसुवास्तधम
नदवायन। अथवास्तयायास्तधम सस्यस्यवाहावन्कुरुय। अथवा
मानस्यदृष्टान्नमिरुद्रवनि। याद धनवनिमिरुद्रवनि। अथसवा
नमानसाहवाधिसत्वरुद्रनवेहीनकीनान्कम्यकावाधिमार्गमयदवक ॥ अथसदवयुरुसुसोमोवीकृष्टुल

२७

मूयनामयकिउयनामयित्वावसदवयुरुमांथोगेमरुसुनअहागुधमयिरुसर्वदावविवर्जिनी। अथेववा
यिकन्नीडीअथेवकुरुलसीयद। अथसदवयुरुमांमाथास्तधमि
ःकस्माद्वनिकायादवनीयसि रुलदीयियरुमनागत्वाववाक
यमात्मानमहिनिमोययासादि क। अथवावाकस्यानानमव
मवूणीयवृषादृष्टान्नअथनदृष्टान्नवन्दाकासांवाकसीनां कामविरुमयनी। यदाकामविरुमयनी। नदाक

७
६

स्यसकाशमपसंकम्यनरुदवाचन् । रुचंस्त्वं रुजस्व अस्माकं कुमारी यो वनेन वास्माकं स्वामी स विप्र कर्त्तव्यः ॥
 पूवष्य अस्वामिका नां स्वामी रुच । अग्निका नां गनि रुच । अ यवायना नाम्ना यवाय (भा) रुच । अः
 गन्धनां गध रुच । अदीयानां दीयारुच । अन्धना मास्माका रु व । हूमानि रु इन्द्र गृहा विधानः
 गृहानी वस्तु गृहा विवि विधा निवि विजा विधु यना धि उया नम वेदीयानि यो वि विधी वमधी
 यानि स कथयति । मदीय माहू फं यदि कू न कल्ल व यवा कं यथा रिया र्य क विद्या मि । नाथ न माहूः ॥ क

२९

धेवयक वाहानक विद्यामः नतना सामा यो ह्यि क मार्ग मय द धि कंद धक गलानि कर्म यथा मय द धि नानि । आ गम
 चरु यय अशधीनं । अथ काना नु स्य रुच्य पूवष्या नि कादा यो ह्यि क
 आ यो स न चरु यय या का आ गम स मय चरु यय धी नाः का शि क्का ग
 गामि रु ले चान या का । अना गामि रु ल अ न या का या व का वि दद
 रुदा ना सां वा रु सी नां वा गदूः स्व न व धन । द्रवः स्व न वा धन । मोह इ स्व न वा धन । आ धा न वि रु न रु वति ।

नवकस्य विहीनान्नत्रयं कुरुते । अरिपता धर्मपथवर्तिनाः । शिवा समग्रमय गृहीतां । एवं चारुः यूननयितया
 वागि यानि कुरुमः । यादृ (गन) जामुः । दीयकाम नूया जीवति । अन्न
 यी जीवामः ॥ यूननयि वा कुरी वृत्ति । नवक वामः ॥ उयास कसुम्वरि
 क्रासम्वरमय गृहीत्वा नस्ये वयवेषु । स्थयवका इति मिषे नयतेः यः ।
 यो वलाकिनश्च वा वाधिसत्वा महासत्वरुमात्तिहेलदीयादवनी यो वा बाधस्या मदानगयो मूर्च्छा वयमावस्तु

नगनाय ज्ञानकानि कुरुमि कुरुलघुन सह साधियनि वसति । कजा वलाकिनश्च वा वाधिसत्वा महासत्वरुमात्तिहेलदीयादवनी यो वा बाधस्या मदानगयो मूर्च्छा वयमावस्तु
 त्रियाधिवक सह साधिदृष्टात्मानं । उमवयुधमरि निमोय घनू घृणाय । मोर्धनदया वदति आत्रयति ॥
 नमावद्वाय नमाधमोय नमोऽस्य । द्याय हूति ॥ कुरुत्वा नये सर्वेषां । एका नमावद्वाय नमाधमोय नमः
 सद्याय किनाममनूयानि । कवसर्ववृद्धनामसमवदा मोर्धन । विंशति गिरव न समुद्रन सत्काय
 दृष्टि (गो) लेहानवक धारि त्वा सर्वे न सखा वस्यां लोकधाका वयपन्नाः । सुगन्धमूरवानाम वाधिसत्वा वरुवः सर्वे न

८
ग

रुगवतामिना रुस्युता गनस्या नि कादि मं का वधु वृ हं महा या नं धृ त्वा नू मा य व ना ता दि । ग्वा व्या क व धा नि य नि ल स्याः
नि । अथ या वला कि न्ध वा वा धि सत्त्वा महा सत्त्वा य वा सत्त्वा य वि य कं कृ त्वा म स्या वा वा ध स्या महा न ग य
३ य का न्तः ॥ रुदा सम ग धा रि मुः रवे य रु म कृ ति । सम ग धा रि य म नू या कः । या वरुः सत्त्वा न य थ नि ४७
म् । य व स्य व मा न्म रु रु धं वृ द्वा धा । अथ या वला कि न्ध वा वा धि धि सत्त्वा महा सत्त्वा न व मा ह ॥ क
म् । हा य म न्मा न्मा न्म रु रु य थ न वा ह ॥ ना य व मा न्म रु रु धं वि णि व वा धि य वि पू र्ण नि का ना व स्य व य नि प न्न स्य

[illegible]

७
का

दाधान्यवर्षाद्यिकनिश्रुत्यातिव	तिलकधुलकालमममावाकलावमसुत्रयव	(माधुममालिषान्नकूलकादीनयकनि
स। विविधानि वस्त्रा रुद्रधनिव	युववैकिम्प। यथायथाकषासवे	सांसुत्तातां कायः क्रियायां रुवनि
। कदाकथाकषां सुत्तातां मरिषा	या मूनु सिधक। अथकमागध	काः सुदिदं विविध स्वात्मसुखे
दृष्टा इष्टं च व्युपधा नैकदायेन	मविमयन्नाक वसवे नृकलाः	नविधा काः विधमिन्नाय वसवेनः
भवमाकः कस्यदवस्यायि यरुवः। ककस्यो यूवार्थम। धाजी (धे) वृद्धामहन्नेकः कूडा। मया घसीतका विरु		

२८

मादधुयवायवः। अनकवर्षेक सहसायुषिकः सकषां म। धास्त्रि स्वाकथयनि। नयुष्माकमनादवस्यकः		
स्यविष्टीदृषः यरुवाक वकि विव	दितादवलाकिरुध्रस्य। क	कसायवदः युक्कलि। की
दृषकस्य निमिक मवलाकिरुध्र	वसा। अथसयूवयजाया वला	किरुध्रस्य गु (म) हावनाक
विहुमालयुः। धृष्टकूलयूराजवल्	किरुध्रवावाधिसलामहासन्	इन्द्रकानादीयरुनः। सुख
गायदग्धाना कूडरुनः रुषोयदृकानां नदीरुका रुयरी कानां मरुयन्ददः आधियविपीठि कानां वयरुनः। इः		

१९

हिस्मफवलेः समन्तागतारुवन्ति। यथावलाकिरुध्वस्येकमपिपुष्पंनिर्याकयन्ति। कसुगन्धिकायारुवन्ति। य
 द्युजापपयन्तकडकडयत्रिपुष्प
 पषदः स्वकस्वकयुरुवनमृषुके
 सजीर्णपूवुषजानूलोमिकीन्धमे
 कध्वस्येकवाकाधेऽन्तर्हितः॥ अथसम्राकाधेयिकाभापद। विध्वरुत्तथागतामयिवकालीदृष्टः साऽनूपूर्व

89

पालमिताकानि पावमितावीर्य पावमिताध्यान पावमितायस्य पावमितायवियूचयितव्या । ॐ मां चानूलामिका नमो दधनां
 कृत्वा नृ श्रीरुगवतवावस्तिनः । अथ क ॥ ॐ षडः स्वक स्वक क्लान्त मूयका
 पूर्वद्वन्द्वक मूयका कानाः ॥ ॐ ॥ अथ कान्तवधु कृदस्य महायान
 ॥ सर्वक मीरिषाधनानूक व वाधिमा
 विष्क श्रीरुगवत मरुदवाचक । आख्यादिरुगवत वलाकि न स्व वस्य रु क ॥
 काः कत्रवाधिसत्वाः स्वक स्वक
 रुगवत वाक्य यथ मोनियूह
 ॥ अथ सर्वधी व वध
 ॥ पूर्वक नमक समा

च
दि

प्रयः ये वलाकिरुध्वः समायन्ताः ॥ रुगवानाह ॥ मयमये वसीरुध्वः समाधिकाटीनि युक्तमकसहसेः समायन्ताः
वलाकिरुध्वः यथा समाधीनां न गच्छः सर्वकथागतेः यथैकमकिगन्तुः ॥ अथ सर्वे वलाकिरुध्वः ॥
निद्वेद्यरुगवंतानि समाधीनि सर्वसः लानूकमया ॥ रुगवानाह ॥ ८२
कवानामसमाधिः ॥ यकाकवानामसमाधिः ॥ वकाकवानामसमाधिः ॥
किविद्यानामसमाधिः ॥ कयूवानामसमाधिः ॥ धकाकवानामसमाधिः ॥ बूदवानामसमाधिः ॥ ददविद्यावः
॥ अलकावानामसमाधिः ॥

लाकानामसमाधिः ॥ चिकामधिवलायनानामसमाधिः ॥ धर्मधवानामसमाधिः ॥ समूदाववानानामसमाधिः ॥
सूयकिधिकानामसमाधिः ॥ चिध नदवानामसमाधिः ॥ वरुधुवानामसमाधिः ॥ सर्वलोकधुवावलाः
कानामसमाधिः ॥ कल्लगवानामसमाधिः ॥ अरुनमिकानामसमाधिः ॥ उधुवकुलनामसमाधिः ॥
धिः ॥ वदवलायनानामसमाधिः ॥ धिः ॥ वरुधुवानामसमाधिः ॥
कल्यदीयानामसमाधिः ॥ यकिरुध्वसन्धनानामसमाधिः ॥ यधारुमानामसमाधिः ॥ वाकुलानामसमाधिः ॥ अवी

विष्णोः नामसमाधिः। अथिना नामसमाधिः। दधमधुलाना नामसमाधिः। अमृक विन्दूना नामसमाधिः। यरुमधुना
 नामसमाधिः। समुद्रावनाहना नामसमाधिः। विमाननिर्गुह
 मसमाधिः। नीलात्यलगन्धनाम समाधिः। आबूशाना नामसमाधिः। कलविकसवाना
 वना नामसमाधिः। सिंहविकीः ठिकाना नामसमाधिः। अनेरुवाः कडकवाना नामसमाधिः। द्विवद
 धिः। चन्द्रारुथाना नामसमाधिः। अरुसकवाना नामसमाधिः। धरुकिवत्ताना नामसमाधिः। विक्रुविकाना नामसमाधिः। यरु

कृवा नामसमाधिः। स्वाकावकवाना नामसमाधिः। असुवसंवादनाना नामसमाधिः। रुवसंघाधनाना नामसमाधिः। निर्वोध
 संवादनाना नामसमाधिः। मरुदीया नामसमाधिः। दीयवाडाना नामः समाधिः। रुवाकावकवाना नामसमा
 धिः। अरुवाकवाना नामसमाधिः। दवाहिमूरवाना नामसमाधिः। योगकवाना नामसमाधिः। यवमाथ
 दधत्ताना नामसमाधिः। विधूनाः मसमाधिः। नामयूहाना नामस माधिः। सिंहविक्रुविकाना नामसमा
 धिः। स्वाकिमूरवाना नामसमाधिः। आगमनागमनाना नामसमाधिः। दूधिविह्ववाना नामसमाधिः। स्मृतीतिथिसम्ब

च
क

द्वेतानामसमाधिः। अष्टिमूकानामसमाधिः। ऊयवाहनानामसमाधिः। मार्गसन्दर्भेष्टानामसमाधिः। नहिः
कूलयुजावलाकिरधवावाधिस
समाधिगकसुहसाधिसनिमुनि
नथागनानायेधसम्वनसति
जानामवाधिसल्लुकाः। रुवन्। कमाह सिंदलदीपयाजं सस्य लिङ्गः यश्च हिंसाधिकयुद्धधर्मेः साद्विधकं

४४

टहोत्रमूढः। यिहकेवृद्धे। गोहिर्गर्दरादिहिः। परुहं यथासाध्यसिंदलदीपं संयुक्तिनाः। नयूवैद्यमनगर
निगमयधूयकनयूयवृथामा
नी। कदाभकेवृद्धावआरुथाक
अथवावलदीपयवायवावाकि
यलवलदवाजानीयात् सिंदलदीपयवायवावाकि। अथसंयोनयाचकमावृष्ट सिंदल। दीपं संयुक्तिनाः। कमा

३६

हंसिंहलक्ष्मीपतिवासिनीहिवाकसीहि संयुक्ता विदित्वा । अकालवायवउल्लसः नञ्चयानपाठं स्वर्णं स्वर्णं विधीयुक्त
 प्रवृत्ति कयूपाउदकयुक्तिनावा कवलनसक्तुमात्रघाः नक कीवस्य समीपमनूपाकाः ॥ नकोः
 वाकसीनीय अष्टकानि निःका कानि । किल किलायमानानि कूमावीवृषमरुतिनिस्माय । कदा
 कूलस्य समीपमनूपाकाः । उक्त शेषाट्कानि दत्ताउदकस्य उल्लिखः । नयस्वकीनिवस्तुवि
 धनीवल्लभानि गृहीत्वानि धीतिहुमात्रघाः निःशीउशित्वाकनस्मात् नानादिकुम्याम्ययदा । मद्रकधम्यक
 या२

४२

कवृकस्य कलविधाकाः विधामित्वा यवस्य नंसांकथं कहुमात्रघाः । काऽस्माकमूपायः सन्निधयम् । नकथयन्तिनास्व
 स्माकमूपायस्य कानं । एवंसांक थं कत्वा रुषीरावनवावस्ति नाः । अथनयानाकस्यः युवुषायां
 प्रवक्तः स्तिलेवमाहुः । स्वागते रुवन् । अदीयानादीयोरुव । अलश नस्वामीरुव । अगति कानां गतिकी
 स्तनगृहायिपानगृहानि यानगृहानि वसुगृहानि कटककयूवाधामोलीकृष्टलानां गृहावि । उद्यानवमधी

ॐ

यानि युक्तिवर्णीयमनीयानि संक्षिप्तकृता हि वाक्सीरुचिरे के पुत्रं वं गृहीत्वा स्वक स्वक निवर्तन ल्युक्त न नाः।
यावत्तासां वाक्सीनां वृद्धक वाक्या
कः। सक्त्येयित्वा कीडि रुमा वच्चा ॥ स
काकानि सवाशोधयितः। नर्वयाव
त्तया दृष्ट्वा गुरुत्वा यद्वा लिखितवर्तिके वरु सक्तं कदे वं मया कस्य यद्वा द्वा वः कृतः किं का वधं खद स म ॥ स

४४

कथयति। ॐ यं सिंह लक्ष्मीयनिवासिनी वाक्सी सा कवकी विमानक वायं क विष्णुति। कदा मरुत्य यद्वा द्वा वः कृतः। कथं
स्वज्ञानसि वाक्सी कि। सकथयति
जयसी नग वरुद्धं मूर्ध्वं गवाक्का वध
स्त्रीनियुक्तिफानि। अन्यवकी वक्ताः
निवीकृता मधद्वधस्यसि। कदा कस्यासु न माह जालानामनि दान्यरु ॥ अथ सवाधिसत्वा वाजियथ मया म समय कः

四可

वा वाक्स्थाः सकाशाद्भूयसंयस्त्रिः। चन्द्रावरुणसंस्तुतं सजीकृत्तमयगृहानुविचरं स्मंदग्निघण्टालिकां गृहीत्वा
 स्यस्त्रिः। अतयुव्वेधायसनगव
 धाति। अथकस्मिन्नायसनगवमहा
 कमाभवति कथयुवाः कथयन्ति। य
 फाः। कदादिनादिनघकथयुवाधायगृहीत्वारुक्थन्ति। कानुरुक्थित्वा स्त्री न्वेवायसनगवक्रियन्ति। कतकस्य

रहतयुवम्विष्टिर्न। नदाहं प्रमदवृद्धादवकीर्ययुनवदद्विधां पत्न्यस्तिकां गृहीत्वा इन्विचयनत्वरिकं त्वविकिआ
 गच्छामिस्म। ननाः इष्टविष्टः॥ अ०
 कीप्रमयादृष्टयूष्माके संस्यंसाकथं क
 सननिकननुकदवाचक। अस्मि ममः
 मृद्धीयनिर्गच्छसिपूनेव व ऊ मृद्धीयमनू सवसि। अथ सननिकननुकदवाचक। अस्मि ममः
 धननिकननुकदवाचक। अस्मि ममः
 न। ननामकस्ययव्याहावः कृते
 हासार्थवाहायाय। यनायाय
 इष्टमहासाधवाहमद्वचन। उ
 ॥ सत्यमवकडयाया साकी। अथ
 नसिंदलदीयास्वसिद्धमायां ऊ
 नसिंदलदीयास्वसिद्धमायां ऊ

३
७

दववालाहानामाधवाकादीनदीनानूकम्यकः। सचवालाहाइधवाकः। सर्वेष्वनां नामोषधीरुक्कासुवर्धुवालुकाः।
रुल। आवर्त्तनयविवर्त्तनस्यवि। वर्त्तनेकृत्वाघनीवीयुक्तायति। यच्छ्रुतिव्यायवाहावीकृत्वा। कः
योवगामीकः। यावगामीकः। या। वगामीकित्वयेवीवकवी। अः। हिववावगामीति। नवेसां कथं।
कृत्वासुवाकसीसमीयमूयगम्यस। द्विषयिकनवयतिविवक्षासाक। थयति। आर्ययुक्तं कथं कथं वीवी
धीकलं। कदा मया कस्यामृषा वा दस्युकाहावीकृत्वा। वहिर्नगवस्य उवाचयसावधनिष्का नाह। कनामघनीवीवीकन

४८

रुक्कासायवैनेपिषयिका। कः। याकः। सूर्यस्य वासुमनकालसमथउत्तयकथावधिकयवृषाघामावाचयकिस
। आगच्छुरुवकावहिर्नगवस्यग। कः। कः सर्वसहिताः। समयाव। हिर्नगवसेसैयुक्ताः। कचवहि
नेगवसागलावकान्कविषाकाः। सां कथां कुरुमावया। कस्यकी। दृष्टीरायसिहवकी। कचित्कथयः
निष्कृतिस्त्रहमाकवृत्। कचित्क। थयतिममदिव्यवसत्रसा। थयति। कचवहिः। सन्धवयति। कचि
कथयति। नानाविधेषु मेमसंधावयति। कचित्कथयतिममदिव्यमोलीकृष्टुलमुद्यामानिधावयति। कचित्कथय

ॐ

निनाल्लासार्ककायदोर्वस्यं। कथित्कथयन्निममविविधानिचन्दनकर्णवकल्लवीकानिधाययति। नवनेऽसां कथं
कुरी। नदाकर्मवधिकयूयूषाध। म्युवाहाविकवाहिस। नयः
ःयसकाः। हूतिष्ठलौकविकः। लीरुताः। नवमाहः। सख्यम
यतिवोसिनीनि। नदाकर्ममयाय। व्यादावः। कः। सख्यसख्यवृद्ध
। अथकवधिकयूयूषाः। कथयन्नि काः। स्मा कर्गतिः। कः। यवायधम् ॥ नदाकर्ममयायवाहाविकुरी। अस्मा स्मा क

८८

गतिः। यवर्धयवायने। वधिकयूयूषाः। कथयन्नि। उयदत्तयसार्थवाह ॥ अथसकषामवमाह ॥ अस्मियुष्मा कर्गसिंहलदी
यवालाहानामअधवाहः। सच
कारुलजावर्कनेयविवर्कने
यात्रगमिकः। यात्रगामी कः। या
मिनः। अथकवधिकयूयूषाः। कथयन्नि। कर्गमदिनगकाभावय ॥ सयवाहाविकर्गुमावयः। कृतीयदिवसः। स्व

ॐ

च्यंगनकवीयवृषयसम्बलंकरुवाभिमितकिश्याकालीकृत्वापूतववर्गिनगवन्धविष्ठाः। स्वकस्वकन्निवधनमूयगमाः।
 नारीवाकसीरुःसम्प्रापिकाः। श्वाकस्वदृष्टकान्ध्यानमधी
 नि। सकथयतिनचमकिष्ठिउष्ट
 निहलदीयउद्यानमेवेधीयानि
 यानि। सयद्याहवैकरुमावद्वः रुनीयदिवसगमिषायधीनसम्बवैकरुवी। उद्यानरुमिदधनायापसक

१०

मिच्छामि । नानिच विविधानि यच्छि विधीयन्तानि त्रयमधीयाति । उद्यानघना निपूषय विपूष्य निपद्यामि । नानिच विवि
विधानि यच्छादि गृहीत्वा जूगमिच्छा मि । साकथय किम् । आशेषं न
मनू विविच्य । अथ वा वाक्यं स्यात् । जानन्ति यामं कनास्माकं उशीवि
सत्रीय मनू विविच्य नृषी ह्यवर्त यवस्मिन्तः कस्य कया यधीत यः
कुक्काय उक्कसं क्व विर्त्त । साकथय किं वाक्यं । आशेषं किं कावर्धं मूक्य संक्कविर्त्त । अथ सतामन दवाय

३७

न॥ स्वदग्धाहि नगा ऊर्ध्वद्वीपकामनूषाः॥ साज्जद ॥ किं कवाण्यायेयुस्वकीयनविषयनास्मिन्नवसिंदलद्वीपविविधान्य
 न्नगृहाधियानेगृहाधिवक्त्रगृहाधिवि विधान्ययानवमधीयानिविविधं सखमनूहवसयुक्त्रधीवमधीया
 निकिं ऊर्ध्वद्वीपमनूषावस। नदाः हृद्वीरुवमववस्त्रिः। संः दिवसमकिं कानः द्वितीयदिवस
 यधीनान्यादावाधिसम्भवमनूषदला नि। सद्यधिमनि सङ्कीकृतानि। रुहीयदिवसयुक्त्रकालसमयः
 सद्येकसम्यक्किं नाः। नचवदिनगवस्थनिका नाः। निष्कमिन्नाक्रियाकार्यकरुमावद्याः। नयूनकनचित्पूनववसिंदल

११

द्वीपानित्रीकिं नवाः। त्वविर्नित्वविर्नित्स्माहिर्गनवां। वीहर्गकिं याकालीकृत्वासेयकिं नाः। त्वविर्नित्वविर्नित्मवलघूलध्व
 गच्छनिस। अनूयवेधयुसवालाः हकाश्चवाउरुगानयाफाः। यावत्पथकि। वालाहमध्वनोर्की
 सद्येध्वनानीमोषधीमोखादयकि। आर्या वयित्वासवधुवालकाकूलआव किनयविवर्तनकवाकि। कृत्वावधः
 नीत्रयुक्ताउयकि। यदाधनीत्रयुक्ताउ यकिनदासिंदलद्वीपचलकिसपी धिवाकानियद्याहवकिस। कःयाव
 गमीकःयावगमीकःयावगमीकि। अथनवधिकूयूववावमोहः। वयंयावगमिनः। अथसवालाहाश्चवाउरुगाननदवायगु।

७२

लावधिक्यं नूपायदाघनीयं यच्छाठयमि । नयूष्माकं कनयिर्लिरुलदीयानि श्रीकृष्णः । न कनयिश्च कृषिर्लुलायिकव्यं ॥ कनादृष्टं
 क्रियाकारिकत्वा । कदाहं यथमनत्रमा । नूरः यथात्यश्च भगानि वधिरुना । नियदाकृष्णवृष्टाः कदासिंहलदी
 यनिवासिन्नावाकस्यः किलकिलाय । मानाः यष्टकः यष्टकाधवकिस्मा ॥ नूदस्यः कनूत्तिविलायः । कनस्यः
 नूदनघद्वेष्टत्वायुनिनिवद्यनिवीरि । कुमानव्यै । यदातेनिवीर्यकनकदा । कश्चिन्मूखाडदकपतकिस्मा । यदा
 नयूदकपतिनाः कदावाकस्य उल्लिखामासीरुक्तयकिस्मा । कदाहं कदाकीडम्बदीपमवैयुक्तमनः । कदागीवस्यसमीपवा

१२

लाहमघवाडीप्रियदकिधीकृष्णकैवयकानः । कनाः इहसस्युक्तिः स्वकीयनिवधनमनूयवैधानुविचरमा (घा) नूपाकः ॥
 कदाभमानापिकवोक (य) यविष्टकनूः । दिरुमात्रयो । कनावासाधयटलानि । विरुटिगानि । कलुष्टमात्रयो कनामा
 यिरुह्यासाध्विधामकनकवांसर्वरु । कयूवैवृत्तानमाख्यानी । कनस्योमाका । पिकवोकथयकस्यः । कीवैमुयुक्तः
 स्वमनूपाकः । नास्माकैववाधकृष्यः । ऊत्राकालयष्टिरुमाः । कलकालमाने । स्थायदवकः । मवधकालपिष्ठुदा
 नामृकस्यसनाथकवधीयैयथाधीकलावाकानामयूयस्ययद्वावकनी । एकोवयनेमातापिकवोत्राख्यानां । इहममायासर्वधीवः

वधविष्कम्भिनसार्थवाहवाधिसत्वरु कनः स्वमनूरु ॥ कथथापिनामसर्व्वीववधविष्कम्भिवालाहकनामाधवाऊरु
 कनावलकिर्गधवधवाधिसत्वनम हासत्वनकादृगादहमरु रुथा त्वविमाकिर्गः (कथथापिनामः
 सर्व्वीववधविष्कम्भिननधकमया वलाकिर्गधवस्ययूधसम्भारि गदाशिर्गु । अस्यामाकमिदसांक
 र्थाहर्ग । नकेकनामविववस्य । कथः थापिनामसर्व्वीववधविष्कम्भिन सूवधुनामनामविवव । कथान
 कानिगन्धर्वकादीनियुक्तकसहसाधियनित्सन्नि । कथसंसात्रिकनः स्वतवाधक । यत्रमहासोखानसकथिनारुव

निदिवाधिवरु निपाइरुवनि । कथनवकवागधावाधक । नयमाहनेवाधक । नयद्वयधवाधक । नयकज्याघातविः
 रुमूलादयनि । नयकषाहिंसात्रिक मूलायन । कथककसमिकमार्था ह्यंगिकमार्गमूयवधिकाहवन्ति ।
 सक्तकालंधमोरिकौकि (घाहवनि । कथथापिनामसर्व्वीववधवि कम्भिनसूवधुनामनामविववः
 अत्ररुसनामयिकामधिवर्ग । यदा कगन्धर्वजूरियायश्चिन्तयनि कदाकषीमरियाया इन्सिधकि
 कदासूवधुनामविववाधिकम्यरुषूनामनामविववसूजानकानिमृषिकादिनियुक्तकसहसाधियनित्सन्नि ।

२६

स्मरति । कदा कदा न्दिवा त्रसत्रसा (या) यका आहवा ३ पादु रुवति । दिवा निव सो मन्त्रि कानि वरु निपादु रुवति दिवा निव
कोपि पादु रुवति । यदा कदा रुष्याः यमन विविक्त यति । गदा रुष्या याः सिध्दति ॥ ० ॥ अथ सर्वधि
वत्रघाति रुषि रुग वक्त मक्त दवा रुग वत ॥ रुग वताह ॥ किं का
वर्ध कूल यका यव मविस्म यमाय नः ॥ अथ सर्वधी वत्रघाति रुग वक्त मक्त दवा वक्त श
दा रुग वत का वधु रुह स्य महा या नरु वत वा रु स्य नामानू स्म वति । कदा रुष्या या नरु सिध्दति । य स्य नाम (धय मोर

१५

(घट्ट) धानि वरु निपादु रुवति सखि नास सत्वा य का वधु रुह माहा या नरु वत वा रु (या) यानि लिखि यानि लिखा य
यि यानि धा वयि यानि वा वयि यानि यथा वा यानि यानि धा वमन सि कवि यानि । क सखि नाः सत्वा रु
वि यानि । य का वधु रुह स्य महा मयि लिखा ययि यानि रु । वृद्ध स
सा वि के रुः ख न्न य यानि । न वक्त न वक्त ही न लि या रु वति । न व
कले ग कू क का द्वे ना स ग व जाल म्वा रु सत्वाः वृद्धि न य सत्वा न वक्त वा का य या धिः सक मक्त । आ वा ग्य वल व

७८

लीधिरुद्धिशाधरुवनि । अथरुगवासाधूकावमदाह । साधूसाधूसर्वेधीववधविष्कृतिनयस्त्वमीदृष्यकिरुनैकवा
 धि । अतः कानिदवनागयकृगध्वतो सुवगवृत्तिनयमहावेगमनूषा मनूषोऽप्यासकायासिकासहसा
 दिसन्निपत्तिकानिलयदृष्टधम्मसांक र्थाकर्म । यत्तस्येदं (सावेयुत्वापु किरुनैकः कृतः ॥ अथसर्वेधी
 ववधविष्कृतीरुगवन्ममदवा यत् । यदाहृगवन्निर्गुणमनि दिष्टी । कदादवयुजाधामरुयाय
 हात्यन्ता ॥ अथरुगवासाधूकावमदाह । साधूसाधूवल्युक्तयस्त्वमवयूनः पुनस्तथागतमध्यास ॥ कथयामिनाः

७८

मसर्वेधीववधविष्कृतिनयस्त्वमीदृष्यकिरुनैकवा । कदाकोनेनिगध्वकन्याकादिः
 नियुक्तधर्मसहसाधियेतिवसन्ति । नाथगध्वकन्यासुरिदृयाः सादिकाः सर्वेधीयाः यवमयापु
 रुवधुयुक्तलगासमन्तागतादि व्यालीकावविष्कृतिनयवीवाभूः प्रवसाविवयनिसिद्धिनाः । नाद
 मः यवम (साहृनः नवगावाग ३ः खनवाधकनयवध्वपदः खनवाधक । नयमाह ३ः खनवा
 धक । नयमासां कायकिष्किता नूषाकनूः खसमिधय । नाथगध्वकन्यासिक्कालमवलाकिरुववस्यवाधि

२
गौ

सत्त्वस्य महासत्त्वस्य नाममनूस्मवन्ति । यदा हि कालमनूस्मवन्ति कदा नासां सर्वे वस्तूनि यादृक्वन्ति ॥ अथ सर्वे धीवदवच वि
ष्कम्भीरुगवन्तमकदवाचक । गमि
याक्रासकूलयूयामविवेवाः ॥ अ
विववा असाक्रासस्यैः कषुवा
यवयोधियविमिमातयननानि नामविववाधिदृष्टानि । यस्यैकेकवामविववास्तिर्द्वयवर्तमाना यिनदृष्टाः ॥

११

यागवानावाधिसत्त्वकृताः ॥ अथ सर्वे धीवदवच विष्कम्भीरुगवन्तमकदवाचक । यदा रुगवन्तमनूस्मवन्ति कदा नासां सर्वे वस्तूनि यादृक्वन्ति ॥ अथ सर्वे धीवदवच वि
नमहासत्त्वतनदृष्टद्वयवचः
मविववाधिदृष्टानि । वस्तिर्द्वयव
यामि । आह । कूलयूयमयाधि
ववचविष्कम्भीरुगवन्तमकदवाचक । यदा रुगवन्तमनूस्मवन्ति कदा नासां सर्वे वस्तूनि यादृक्वन्ति ॥ अथ सर्वे धीवदवच वि
धियविमिमातयननानि नामविववाधिदृष्टानि । अस्यैकेकवामविववास्तिर्द्वयवर्तमाना यिनदृष्टाः ॥
वर्तमाना यिनदृष्टाः । कदा कस्यां वाम
कस्य वामविववर्ती कृमाद्येन य
विमार्गशमालेन यद्वयवच सर्वे धि
निवर्तमानाः ॥ अथ सर्वे धीवदवच वि
वर्तमाना यिनदृष्टाः । कदा कस्यां वाम
कस्य वामविववर्ती कृमाद्येन य
विमार्गशमालेन यद्वयवच सर्वे धि

२
३

काटीघनसहस्रजविधवृषीनुकादघीषः। महायागीयमयागीनिर्वातस्मिन्वदस्त्रिः स्रवकनामहायाहः
रुवाकावकः कूलीनाऽनादघीः पाशानिद्वेष्टास्त्राकायाहः स्रवधर्मः। उवमवकूलयज्ञावला
क्लिष्टवावाधिसत्तामहासत्त्वानः शुभानकनविद्वेषाकस्यस्वरुव कायनथागानपथ्यति। यागव
समनरुदादयाऽनायवाधिसत्ताः अत्रिकार्यकूलयज्ञावलाकिः धवाधिसत्तामहासत्त्वः यातिहा
योधिसमूयदर्शयति। अनकातिववाधिसत्त्वकाटीनियूकघनसहसाधियविषात्रयति। सत्त्वधर्मवाधिसागैयतिः

१८

काययतिप्रतिष्ठापयित्वासूखावकीलाकधामनूगच्छति। अमिताहस्यकथागकस्यानिकधर्ममनूवृत्ताति॥ अथः
सर्वधीववधविष्करीरुगवत्कमरु दवात्रक। कनायायनरुगवन्ध धामाहमवलाकिरुधवाधि
सत्त्वमहासत्त्वः॥ रुगवानाह॥ य दिवूलयेष्टदेवसहालाकधाम मागच्छकिममदर्शनार्थवदिना
यययपासनाय॥ अथसर्वधीव वधविष्करीरुगवत्कमरुदवा यक। अनूजानामाहुरुगवन्ध
वलाकिरुधवाधिसत्तामहासत्त्वमूगच्छति॥ रुगवानाह॥ यदाकूलयूक्त्यविषाकाहवति। कदावलाकि

ॐ

कथं वः यथ मन्त्रमागच्छति । अथ सर्वे धीवरा विष्णुः श्री वासिस्तः कथं कथालन्दला विनायका वा वस्तिः किं मुः
यायाय वरुन विरु काल की विरुता वला किं कथं वरुन विरु ही धे ना न्द्रु कत न मानू या फ माग स
यस्ति कत ॥ अथ सर्वे धीवरा विष्णुः श्री वासिस्तः पूत रायि रुग वरु मन्त्रो दे वरु । कथं मस्ति काल
रुग वरु वला किं कथं वरु आगच्छः कि ॥ अथ रुग वरु न पी दं वरु न्द्रु ला ह स किं वरु स किं वरु का
ल रुग वरु ल पूत वला किं कथं वरु ग मन्त्र काल समयः । कथं धा पिता म वरु ल पूत वरु वरु म विरु वा द वरु नी र्थ मृ क वि

१८

दुनामनाम विरु वः कथं न कानि द वरु का ही नि युक्त मन्त्र सहा धियुक्ति वसति । कथि द कथु मि काः कथि द्वि रु मि काः
कथि रु मि काः कथि च रु मि काः कथि ती वरु मि काः कथि ल उ रु मि काः कथि स फ रु मि काः
कथि द रु मि काः कथि न वरुः मि काः कथि द वरु मि काः य किं वि ना वा धि स ला म हा सु ला व स
कि । कथं धा पिता म सर्वे धी वरु धा वि कृ मि न स्मि न्द्रु क वि न्द्रु वा म वि वरु वा धि प र्व नाः सु वरु वरु मः
याः । न के कथं वरुः वरु शा ड न स रु म्ना न्द्रु य मन्त्र द सो प र्व ना ना न्न वरु किं वे र्ग म सहा धि दि ना सु वरु वला प विः

७०

नानि याश्च पाश्च कश्चिदेकविंशत्यादि का वाधिसत्त्वाः युक्तिवसन्ति । कषु पर्वकना ऊचन कानि गन्धर्वकादीनि यून
 नकसहसाधिपतिवसन्ति । शतः
 पिनामसर्वधीवत्रघविष्कृष्टिक्त
 कसहसाधिविद्वामधिवत्रयवि
 कसहसाधिपलम्विगतानि । कषु विमानपूवाधिसत्त्वाविधिमित्वाधमसां कथं कृवन्ति । कानि विमादीनि युक्तमस्य क

६०

स्वकानि चंकु माधियुक्तमताः । चंकुमचंकुमसफसफनियुक्तवद्याः कश्चिदर्थं । गायकतवाविधा पूर्युक्त कश्चिद्विधि
 पुष्पायविपूष्णः । उवालयमकमद
 घूमतात्रमाः कल्याणकाः लाहिन
 युलम्विगाहा वाद्वहावयलीविताः
 कयूवयलीविता कदन्यविविधाली
 कयूवयलीविताः कषु चंकुमपूवाधि
 मा न्दाववपूष्पायविपूष्णकषु चंकुम
 कावयलम्विगामोलीकृष्टुलसुगन्धम
 कावयलीविताः कषु चंकुमपूवाधि
 ससाविकरः । स्वमन

७
५

विचित्रयन्त्रि । नवक किर्यकं चित्रयन्त्रि । संचित्रयि त्वा मेरी म्हावयन्त्रि । नवमव सर्वधी ववय विचित्रिं क्स्मि त्वा मविवव
शीदृष्णा वाधिसत्त्वा वसन्त्रि । कता मृत् विन्दु वामविवव दव कीर्ये व ऊम् श्वानाम वामविवव रुजान कानि कि
नवधन सहसाधियन्त्रि वसन्त्रि । अं गद वृक्ष लक शू व विचित्रि माल्या रुद्र धान लयन यव म (ध) रुता निद
धन्त्रि । कसक क काले वृक्ष धर्मो र्घा क्रिय सन्नाः न का य धर्मो मेरीः विहारिकाः क्कानि स क्कानि विवव
वचित्रकाः सभग मानूया काः शीदृष्णा रुक् लयू कि न व धर्मो र्घा रुताः । कस्मि नव वामविवव न कानि यवः

५१

कवि ववाधिसक सहसाधि । कवि द्व ऊ मयाः कवि क्क मयाः कवि स व धर्म मयाः कवि ल्क टिक मयाः कवि य स नाग
मयाः कवि दि ल नील मयाः कवि ल्क व ल मयाः । शीदृष्णा निव क क ल यू वामविवव स धर्म निः
मि क्कानि व द धन्त्रि । क क लाम विवव न कानि क ल्य वृक्षा अ न क विदु म वृक्षा ध न वृक्षाः सो गन्धि क वृ
क्का अ न कानि यू क व धी धन सहसा धि दि या धि वि मा ना नि क्क टिकः व रु क र्श यू कानि य व म (ध) रुती
यानि । व म धी यानि या सा दि कानि । शीदृष्णा नि वि मा ना नि या इ रु वन्त्रि । क य वि मा न यू कि न व वि धा नाः वि ध मि ल

७
६

धर्मसांकथी कूर्चनि यद्रुदानयात्रमितासांकथी कूर्चनि । धीलयात्रमितासांकथी कूर्चनि । कानि यात्रमितासांकथी
 कूर्चनि । वीर्ययात्रमितासांकथी कूर्चनि । ध्यानयात्रमितासांकथी कूर्चनि । पुष्पायात्रमितासांकथी कूर्चनि ।
 चैति । नवीषयात्रमितासांकथी कूर्चनि । लास्यकस्य कानि र्वकमानि र्वकमनि । कयित्स्ववर्धूमया र्वकमाः
 कविद्रुयामया र्वकमाः कषू र्वकममसामनक कषू कल्य वकाः ला हितदधुः सावर्धू नूया यकाः दिवा
 लीका वयलमिताः मोली कू धुल सुग्दामलेयुमिताः कयू वयलमिता हा वा र्वहा वयलमिताः वलहा वयलमिता

५२

नाः । कय कल्य वका सुमि र्वकम कूटागा व वल्लमिताः । कूटागा व सहाय कषू र्वकम कषू कित्त व र्वकमनि । र्वकम
 माधाः सीसात्रिकी र्वगमन विविक्त यन्ति । अहा इष्टं जाकि इः र्वं । अहा इः र्वं ऊवा इष्टं । अहा इष्टं
 मवध इष्टं । अहा इष्टं क दधि दानि द इष्टमिष्ट पिय विथाग पियः । सिय याग इष्टं न दधि क कर्त इः
 र्वि । यत्रा वीत्रा वय यन्ताः । नो ववा य यन्ताः कालसूया य यन्ताः हा हवमहात व कयू य यन्ताः युनाः
 यतन व कयू य यन्ताः । अग्नि घट्यू य यन्ताः वज्र लेला य यन्ताः यकत गत्रा य यन्ताः कदसां र्व सखातां इः र्वक र्व ।

७
६

उवञ्चकित्तवाधिरुतवित्तयत्ति सञ्चित्तयित्वा नेवाधिरुमीञ्चित्तयत्ति । उवमवकूलयुञ्जित्तवाधिरुमीञ्चित्तयत्ति ।
 सककालमवलाकिरुधवस्यता मानूस्मवत्ति । यदाकनामानूस्म वत्ति । कदाकनां सर्वोयकलधेवूय
 किरुवत्ति । उवईल्लहं कूल युञ्जवलाकिरुधवावाधिसत्त्वा महासत्त्वसर्वसत्त्वानाम्माकाधिरु
 रुतः सर्वसत्त्वसकयन्ददः । सर्वस व्वसत्त्वयुमागेयदधकः । सर्वस लयकल्याधिमिरुः । उवईकूलयुञ्ज
 वलाकिरुधवावाधिसत्त्वा महासत्त्वाइल्लहं कूलयुञ्जवत्तनामयदधं यदकस्य षठ्ठक्रीमहाविद्यानाममनूस्म

६३

वत्ति कदाकयुवा मविववयुजायत्त तत्रयूनववसंसावसंभवत्ति । ग्रामविववाडामविववमूयसंका मत्तिरुषग्रामविवव
 युवावत्ति यत्ति । यावन्निवाधिरु मिमन्वयत्त ॥ अथसर्वधिववध विष्क्रीरुगवत्तमकदवायवृ । क
 कारुगवत्तठ्ठक्रीमहाविद्यायाय क । रुगवाताह ॥ इल्लहं कूलः युञ्जसाषठ्ठक्रीमहाविद्यातत्रक
 धागताजानत्ति यागववाधिसत्त्वा रुताः ॥ अथसर्वधिववधविष्क्रीरुगवत्तमकदवायवृ । यद्वगव
 क्त्थागताअहंनः सम्यक्कूद्वानजानत्ति ॥ आह ॥ कूलयुञ्जसाषठ्ठक्रीमहाविद्यावलाकिरुधवस्यपत्रमद्वदर्थ ।

७
क

यश्च पात्रमद्वयं जानाति समाह्वयं जानाति । अथ सर्वे धितव्यं विष्णुं श्रीरुगवन्कमरुदवाच ॥ अस्मि रुगवन्कचित्साल
शषुक्करी महाविद्यां जानाति ॥ रुगवन्नाह ॥ न कश्चिज्जानीतः कलपं च उक्करी महाविद्यां स्मरेत् ।
नुमा इवा सदा अपमयाथागतं मंगलान्न जानाति पात्रं वापि सल्लहना अस्याः कलपं च उक्करी
महाविद्यायां कावचं न सर्वे तथा गताः पात्रं कल्याणं सैव सा याः यत्रिंशतिभिः पात्रं वापि सल्लह
नाः कलं जानाति । अयं पात्रमद्वयं ॥ अत्र लाकि कथं वक्ष्यामि यं यत्रिंशतिभिः कलं जानातीति ॥

२४

षुक्करी महाविद्यां यथावत् कलं सल्लहना शषुक्करी महाविद्यां नृकय विषदं जाया हि युक्ता रुवन्कः । कस्या जायकाः
लकुनवनवतिर्गंगानदीवालुकाः यमास्तथा गताः सन्निपतन्ति पात्रमोघं वडा यमा वापि सल्लहः स
न्निपतन्ति यथावत् मिता द्वावस्त्रौ रुवन्ति मूला वदार्जिषद्वयनिका यादवपूजाः सन्निपतिकाः । यत्ना
वश्च महावाजानश्च नृगादिनाम्न कृतिः । सागवश्च नागवाजा । अनवकश्च नागवाजा । कलं क
श्च नागवाजा । वासुकिर्नागवाजा । नवम्यमूखान् नृकानि नागवाजकालीनि युक्तं गतं सहसा धिघवर्धी यत्रिंशत्कृतिः ।

७
६

अन्यत्रो मायका अन्यत्रवकार्णवकृति । तस्य कूलपुत्रस्यैकैकं वामविवरुधगककाद्याविधमन्ति विधमित्वा सा
धूकात्रमनूययकृति । साधूसाधूक लपुत्रयस्त्वमीदृधं विनामति वत्तलस्यलाहसि । विमाक्षिनास
सफकूलवंगकाजीयनपनयात्र यत्रकवकूलपुत्रदिगताः या चिनः सर्वेक इवेव हि कावाधिस
लो रुविशान्ति यः कश्चिदिमांषा वयकमउरु वीमहा विद्यांका यमतां केधं गतां वा सकूलपुत्रव
जकायनवीवः किवदिनवाः धा रुस्य यः किवदिनवाः तथा गतं न काटि विविदिनवाः । यः कश्चिद्व

२७

लपुत्रावाकूलइदिनावाः मां सउरु वीमहा विद्या ऊपयनिसा इक यय किराना रुवति । स्नानवासि विधु द्वा रुव
किमहामेणा समन्ता गता रुवति । म हाक नूतया समन्ता गता रुवति ।
पुत्रयति विद्याधनवकवक्रोरुषि कस्य किल रुत । यस्या कस्य वि इकृ शास्त्रासयन्ता सीददाकि
मेखा वा द्वयधवा सर्वेक इवेव हि का वाधिसत्ता रुवति हि यं वानूक वां सम्यक् वाधिमहि सर्वधना
यकश्चिद्वसुस्य ननापि स्थीति । सर्वेक यत्र म रुवि का वाधिसत्ता रुवयूः । दधेधमा रुधे की वा पूनूषा वा दान

७
५

कदात्रिकावामगयन्ति (६) (७) मदिषेगदेहादयश्चक्रुर्देहानापि यथानि । सर्वत्र नमरुविकावाधिसत्त्वारुव
युः जातिरुनायाधिमवधदृश्यः । यवियथागविहीता रुवयुः । अत्रिक्तायागोनाश्चरुवयुः । नव
रुवउरुवीमहाविश्याश्चरुमाधस्य । सध्वादनारुवति । अथसचैधी वत्रधविष्करीरुगवेत्तमनदवा
त्रक । कथंरुगवनूलरुयाहृषउरु वीमहाविश्यासात्रिक्तायागोना अथमयाधानोनाश्चरुविषयानि
नध्मेनूरुवायां समाकृवाधोतिवाधस्यायदधकः । भादस्ययवधनेन वागद्वयस्ययवधमनध्मेवाकृवाधयवधियूवर्ग

८६

उत्कृतनयसंसावस्ययंयगनिकस्यसंसावयथात्रनावकाधोक्रुवांनां समुद्याननमूलावधयत्तिर्योत्थातिगतानाश्च
स्वादाधमोत्तावयवियूवधं सर्वरुह
ययक्रुकि । कस्यत्रुदीयानसफत्रल नस्याकृयनिर्द्धवसीक्तामिरुगव
विशय । नमसितवकलममदीयन पविपूधुनिशोकयिह । यदिह
मिकृयोक्रुदयिरुगवममनास्तिरुवधवीवस्य । सचममातापिगुहृनोरुवगुवूधोमपिगुवूध ॥ अथरुगवा

७
अ

सर्वेधिवदधिविष्कृष्टीर्धवाधिसत्त्वमकदवाचन । सत्राम्यर्हकूलपूजायाः षडक्षत्रीमहाविद्यायाः कावचनप
वमाध्वकायमात्राकधाकृत्य
वासिकानि । तत्रकथानेकथागगानां
कैवर्द्धाविद्याचवधसम्यन्तःसुग
धाश्चवर्द्धारुगवानकस्यमयापूवकादधुधियुमूकानि । कदाकतकथागगनाहः ५०सम्यक्वृद्धतारिहिकमाकः

५०

लूपेवंकवृद्धकवृष्टान्यधुधियुमूकगच्छकूलपूजयनयशाकृमानामलाकधाकुरुकृपशाकृमानामकथागगा
इहसम्यक्वृद्धस्मिष्ठिधियुक्त
लूपेवंकवृष्टाकृमस्यकथागगनस्य
सैकानुडयसैकम्यरुगवरुःपा
वन्धशाकृमषडक्षत्रीमहाविद्यावाहीयस्यानामानूसवधमाकृधसर्वेयायातिक्षीयनइहैराधामिमुक्तिलुक्त

७
३

यनार्थनादीक्रियाऽनकानिलाकधाकृतिरुमिहः देवागत्यामाद्यर्थवमारुवयं । कदाप्यपारुमसुधागतः सां प्रउः
कवीमहाविद्यागुणानसंसांवर्धु यकिस्म । कथथापिनामकूलय उद्यत्कमयायत्रमाध्वः यमा
धमः दीर्घ । ननुकूलयुगधकः कसुठकवीमहाविद्यायानक जायस्ययुधस्कभंगधयिर्दु । धः
कमयाकूलयुगधकसम दुष्टेकेकीवालकांगधयिर्दु । ननुकूलयुगधक कसुठकवीम
हाविद्यायानकजायस्ययुधकभंगधयिर्दु । कथथापिनामकूलयुगधकश्चिदवयवमारुवहू । सगृहीतृध्या

८८

जनसहसं कुर्याद्द्वे तं यंत्रयाजनघनानि किलरुलेः पविर्पूर्वकुर्यात् । यत्रसूचीविवरतसीविद्यत । कथयवृष
द्यावस्त्राणिनाऽऊदामत्रः सकल्य धनस्यानिकानस्येककिलरुले वेदिद्वोत्रयक्रियत । कदमतपय्योय
ननुहसमूलयकिष्किनासिलाः पविर्कुर्यात्तदानीयावत्काल नवऊयूः । ककुक्कमयागधयिर्दु
। ननुकूलयुगधककसुठकवीमहा विद्यायाः नकजायस्ययुधस्कभंगधयिर्दु । कथथापिनामकूलयुगधकः
वहुधीपनानाविविधाकृषिकावयक्ति । यवगाधूमगाविमूकमाषादयसिलकालकूलकादीहिः । कथकालनकालीना

ॐ ॥ आयाः धनं न क जा यस्य पूषा स्क भंग ध शिं । कथं भा पिताम कूल पूष व जां कू (पाताम पव्वे न वा जा न व न व कि या जन सह
 साधु कृ य ध त रु व नी कि या जन सह सा ध ध सा कू स प व्वे न वा ऊः स्व व जी कू ध सो के पा र्थे व रु व नीः
 कि या जन सह सु न स य र्वा (धे प व्वे न वा ऊ सा ऊ वा म व धः पू वू ष य रु व रु । सः क ल्य णा कि का क सा ह
 क वा र्वा का धि के व सु ध प वि मा ऊ य रु । न र्वे क ल्या क स य वि क र्थ य यो वे दान मू व रु । न रु क ला ल षू व
 धि मा स धि न मू रु के ना डी क ला या व र्वा सा ४ क र्वा य मा धी क रुं ध र्थे । व रु ष ठ क री म हा वि या याः ध क र न रु क ऊ

यस्य पूषा स्क भंग ध शिं । कथं भा पिताम कूल पूष म हा स मू ड अ रु व नी कि या जन सह सुं ग श्री र्थे धा प म या वे पू ल्य
 न व ठ वा म र व य र्थे नं ध क र म या धि का य रि न या वा ला गू का धी के के वि नुं ग ध शिं । न रु कूल पू ष
 ध क र म या ष ठ र्थे क री म हा वि ध या या पू धां स्क भंग ध शिं । क य थ पिताम कूल पू ष ध क र म या
 धी र्थे व न स्य के क य षा धि ग ध शिं रु । न रु ष ठ क री म हा वि या या : ध क र न क जा यस्य पूषा स्क भं
 ग ध शिं । कथं भा पिताम कूल पू ष व रु व नी य नि वा सि नः सुं पू वू ष दा व क दा वि का रु स व्वे द ध रु मि य कि षि ना

ॐ
दि

कस्यपुत्रस्तात्याकुलीरुलाधर्मवगतामुघियमूकानि । कदासिगारुथगताजानातिअनागतयुक्त्यनं ॥ कनसमाहिदिनी
कुलयुषउकरीमहाविशावाही मिहसिहावनायागमनूयूकः । मयाकमिहामिसंगत । यथाहृषा
कःपाधीयमन्वषन । नवमरुह गवत्तउकरीमहाविशासमन्वष माघाऽनकलाकधाकुनपरीकात
ः । यथुपासिगानिमऽनकानिकथा गतकाटीनियुक्तगतसहसाधि नकसविल्लकाभात्तयाल्लघाघ
उकरीमहाविशावाही खरुगवत्तुगारुव । धवधमवायधमूविकलल्लियस्यचरुहृगारुव । नहमार्गस्यददीका

२२

रुव । सूर्यनापदग्धानाङ्गुलुगारुव । वहुमहापथधालवद्वरुव । धर्मयविरुषितस्यानकधर्ममार्गमपददी
कारुव । सूर्यकिष्ठिरुयकसावककव चरुगारुव ॥ अथामिगारुस्यः कथागताऽहिसमार्कवृद्धाऽ
बलाकिष्ठिरुयकसावककव स्यकलविकवृत्तवधनिघोष धावावयनि । यद्यकलपुत्रअय
पधारुमरुथगताऽहिसमार्कवृद्धः षउकरीमहाविशायाःकाव धानातकलाकधाकुकाटीनिः
युक्तगतसहसाधियविरुमिगाददस्वकुलयुषउकरीमहाविशावाही कथागतहृकवयविरुमनि । अथाव

ॐ
क

कृमिमधुलपवर्द्ध । कनसर्वेणाश्रयपत्रस्यवयातामानिलिखित्वाचदम्भृहीकव्यानि । कथमधुलपथमकवकानिता
मानियुक्तिपत्र । कसर्वेचवमरुविका वाधिसत्कारवक्ति । सर्वमानुष्य कथंइष्टवतवियदीक्षाविद्यनिकि
पुत्रमनूकं वां सम्यक् वाधिमहिमसू धातु । कनोवायैधास्माननेवदाः कथा । अथवागुहाधिमूककस्यदाः
कथा । अथवा महाशानगुहाधिमूक कस्यदाकथानवकीथिकस्यदाः कथा ॥ अथामितारुमथगनाइहस
म्यकंवृद्धा इवलाकिगधनैवकदवाचक । यदिकूलपूजकूलतीलवूर्ध्वयमवागवूर्ध्वमवगतवूर्ध्वसुवर्ध्ववूर्ध्ववृष्य

२४.

वृद्धद्विदस्यकूलपूजस्यकूलइहिकुर्वीनसीविशक्तकानिवृद्धनिन्नातावगाधिसंयथा कव्यानि । नानावगाधिसंयथा कव्या
नि । नानापूषी नानागधेऽवै यदिकूलपूजकदपिनसीविशक्तदधातुः वगकस्यस्मानपदयूक्तस्यकदावायै
दमानसिकमधुलविशक्तिरवी । अत्राश्रयधमनुमूडालकधन्यपद नयिकव्यानि । अथयमार्कमरुथग
नार्हनाम्यकंवृद्धा अत्रलाकिगधनैव मकदवाचक । ददस्वमकूलपूज षठकवीमहाविद्यावाहीयताहम
नकसत्वाकाटीनियुक्तपत्रसहसाधिसंसावः ३ खाकपविमात्रययमयथाकद्विषयानूकं वां सम्यक् वाधिमहिमैवृद्धक

ॐ
६

अथ वलाकि कथं वा वापि सुखाम हास्य ४ यथा कुरु मस्य कथा गत स्यादेतः सम्यक् वृद्ध स्या मां पठ कवी महाविद्यामनस्य
यच्छक्ति ॥ ॥ सुमणिपद्म ॥ ॥ यस्मिन्कालेऽर्थं पठ कवी महावि
सद्वरुवनपथे काः कदली पत्र वसिष्ठलिताः कृष्णाश्च लावामः
नायकाः निस्यलायक यक्ष वाक् सकृच्छां महाकालमाह गधसं
नगजुजुसदृष्टं वा कुरु सार्था वलाकि कथं वस्य घन सह सुमूर्त्यु मूकाहा वमूय नामिनी । मूकाहा वीरत गृहीत्वामि

२४

मिना कस्य कथा गत स्यादेतः सम्यक् वृद्ध स्या यनामिनी । कत गृहीत्वामि कस्य यथा कुरु मस्य कथा गत स्यादेतः सम्यक् वृ
द्ध स्या यनामिनी । अथ यथा कुरु मस्य कथा गत स्यादेतः सम्यक् वृद्ध स्या मां पठ कवी महाविद्यामनस्य
यत यथा कुरु माला कथा कुरुनाय सिकातः । नर्व कलपुमया कुरु पूर्वमा कुरु मस्य कथा गत स्यादेत
ः सम्यक् वृद्ध स्या सकाष्ठा कुरु । अथ सर्वधी ववध विष्णु श्रीरुगवत मरुदवायक । कथं रुगवत लरु
यि पठ कवी महाविद्यामनस्य यथा हि रुगवत मरुदवायक पितृ लरु । नर्वमहं रुगवत पठ क

⊕
५

श्रीमहाविद्याधरुमाधुनरुचिन्नलरुमि । यथावत्कुरु सुखांशुमांशुशुक्रवीमहाविद्याऽऽर्यतिष्ठति । विनयान्ध्रध
 यतधायति ॥ रुगवाताह ॥ कूल
 मेरुधसदसाधिलिखायितातिरुव
 वसोवर्धनसयात्कृपाकावयक
 उरुवीमहाविद्यायाऽनकस्याकुरुलविपाक । अविष्ठागुधनां सुयतिष्ठितामाकायः कूलपूजावाकूलः

७६

हितांशुमांशुशुक्रवीमहाविद्याऽऽर्यकुरु । सन्मां समाधीत्यतिलरुम ॥ कथथा ॥ मविधनातामसमाधिः । नवकतिर्यः
 कृष्णधनातामसमाधिः । वडक
 यकोधन्यवधनातामसमाधिः ।
 सर्वधर्मयवधनातामसमाधिः ।
 गद्वसमाहादपविमाकृतातामसमाधिः । अतन्वत्तातामसमाधिः । पद्यावमितातिर्द्धनातामसमाधिः । महाभद्रः

ॐ
५

प्रवातामसमाधिः। सर्वकथाकावयानामसमाधिः। सर्वकथागतवावलाकानामसमाधिः। सूपकिचिकासनाताम
समाधिः॥ नवम्यमूरवमहाकृतसमा
सर्वधीववधविष्करीरुगवनेमकद
लरुयं॥ रुमवानाह॥ अस्मिन्कलयु
धीनयति। वाचयति। निधधमनसिक्कन॥ अह॥ गमियामिहंरुगवन्वावासीमाहानगनीकस्यधर्मरानह

२१

कस्यदधिसायवन्दनायपर्युपासनाय॥ रुमवानाह॥ साधुसाधुकलयुक्तेवंकनूचइलेहाफुकलयुक्धर्मरुधाकसुथागतसमा
दस्यः। ऊगमसूयवदस्यः। यथा
रुमवादीवदस्यः। वलवासिदिवद
वधवदस्यः। नवकलयुक्लयाः
सत्वरुमध्यामूपायपयत्स॥ वेसेधर्मरुधाकः। नीलविपन्नः। आवावविपन्ना। रुयिपुडइहिरुः। यविदकः

ॐ

३

काषायाच्चात्रयसावयवियुधैः। असंयुक्तयोपधः॥ अथ सर्वेधीववधविष्कम्भीरुगवत्तमवदवाचत्। यथा रूफंरुगवत्ता। अथ
 सर्वेधीववधविष्कम्भीवधिसत्तामहाः सत्ताः इतरेवधिसत्तयधदागृहस्ते यवकिंनोवकदाविकादिहिः सः
 युक्तिः कः। कस्यधर्मोक्तकस्ययुक्ताकर्म हाविमोलीककुलमुद्यामकयूवहा
 वादेहावत्तलहावस्काश्चापविष्कजा निकर्षुर्कुर्याद्यंगुस्त्विरुदिका नानानिवविधिवानिवस्माधिवी
 ववाधुषिताविशोधरसंवादिनानिवकाधिकवस्माध्वनिसेववस्माधिवअन्याननवविधिवानिवस्माधियूषाधि। नयथाउत्तलकः

९८

मूदयुधुवीकमात्तावमेवेहामात्ताववाधिमंरुषकमहामंरुषकानियोइम्बवाधन्याननवविधिवानिकायपूषाधिवमककववीवपा
 टलानिमूककवाधिकानिसकूलोनाका धूषिगानि। समतातवमालिकचक वाकाय(घा)रिगानि। घाविकोत्तका
 निधनयसिकानिनीलपीतलाहितावः दाहमाक्षिस्त्रुष्टिकवउतवधुधि । अन्याननवस्त्रुलउलजानियूषा
 धिविविधननगृहीत्वायनवावाधसीमहा नगवीरुतायऊमास॥ अनपूवधवा वाधसीमहानगवीमनूपाफः॥ य
 नसधर्मोक्तकसुनोयसंकाकः। उपसंकिमयादोषिवसाहित्वासुनदृष्टः। वीलविपन्नअवावविपन्नाइसमृक्तयोपधस्तन

(*)
५

मानि कृष्णाय नमः निवृत्ता रवधातिगममात्यविराजता नृपयैकि कानि केवला रुब्रैर्गेशमात्यैश्च महती मूर्त्तौ कृत्वा न सधर्म
 हाद्यकस्य पूजमान्याऽऽलीरुतः ॥ १ ॥
 अनवगाहासि सा गवायथा रुजत रु
 नागायका गमनोसु वागवृजः किन्तु
 लमहा वरुसमयममप्यथो यन्निर्दिष्टमिष्यति मादयसि वदतः ॥ सत्वाय ससावदधनवद्वाः पूषा वध्यस्तु सत्वाः ॥ यः ॥ ॥

६६

वाग्राधस्यामहा न गयो वसन्ति यध्यन्ति । नवसकतप्रविग्रहैर्कूर्चैर्निर्घतमाश्रया सर्वपापानि निर्दहसि । यथाग्निर्दहति व
 तान्करी । नृवर्त्तदधो धनसर्वपापाः
 न कवाधिसत्त्वकादीनि युक्तधनस
 द्वादिस्य वायुववृक्षाग्नेयाय मध्व
 दवाय नृ । मालीकूलपूजको दृग्मूल्यादयसि कति मार्षा क्रुधाऽपि हागिकाः ॥ सत्वाय ससावदधनवद्वाः पूषा वध्यस्तु सत्वाः ॥ यः ॥ ॥

अर्हन्तः समर्थवद्वाः । अन्तवा
 कामन्ति । वक्ता विष्णु महेश्वर
 नः । अथ सधर्महाद्यकस्तु सत्वाः ॥ यः ॥ ॥

ॐ

स्यात्तादिकाः। अथ कूलपुत्रपुत्रकृती महाविद्यावाही अर्चनी। तत्र कृता गद्यद्वयमाह न सीलिषा न यथा जा मृतः
दस्य सवर्धस्य न स कृतमलमवः कूलपुत्रपुत्रपुत्रकृती महाविद्यावाही अर्चनी। तत्र कृता गद्यद्वयमाह न सीलिषा न यथा जा मृतः
न द्वयधनमाह न सीलिषा न अथ सर्वे धीवदध विष्कृती गौरमाह न सीलिषा न यथा जा मृतः
कलद्विषयस्य अकृती कृतवतः मार्गस्थापदध कृतव। धर्मपवि न सीलिषा न यथा जा मृतः
मर्त्य। अनूक्तं वा सम्यक् वा प्रविष्टं हीयस्य वा प्रिवी कृतमददस्व धर्मो धर्ममवका धन्यदस्व। सुपुनिकित नृपाणां कायप

१००

प्रविष्टं द्विन्ददस्व। अनूक्तं वा सम्यक् वा प्रविष्टं हीयस्य वा प्रिवी कृतमददस्व धर्मो धर्ममवका धन्यदस्व। सुपुनिकित नृपाणां कायप
कृती महाविद्यावाही अर्चनी। तत्र कृता गद्यद्वयमाह न सीलिषा न यथा जा मृतः
वर्कयय। सर्वसल्लातां संसाविकीर मनुक्तं वा सम्यक् वा प्रविष्टं हीयस्य वा प्रिवी कृतमददस्व धर्मो धर्ममवका धन्यदस्व। सुपुनिकित नृपाणां कायप
या वाही लयला कृतवयं ददस्व म श्वं पविमात्रयय। अनूक्तं वा सम्यक् वा प्रविष्टं हीयस्य वा प्रिवी कृतमददस्व धर्मो धर्ममवका धन्यदस्व। सुपुनिकित नृपाणां कायप
रुव॥ अथ सर्वमोक्षकस्य नदवायनू। इत्यर्चयदं कृती महाविद्यावाही अर्चनी अस्मत्कृतपदं। अथ कृतप

७
दि

स्वाधिसत्त्वगताः ॥ इदं कूलपूजकधूलसावं महायानस्य किञ्च यानयामहायानस्य ॥ गयीयाकवधमथाउदानकि
वृक्षजातकवेयल्याहुतधमापद ॥ १ ॥ पापानकूलपूजकधूलसावं ॥ धाविर्विमाहीकिं वदता । अनाकूपा
लमिति । किं वाकुसमधमगर्भसाव ॥ मयगृह्णति । धालिनेकथासावमि ॥ मयगृह्णति नीत्यास्वकीयनिवध
नहाकुनिपविपूषुनिहत्वास्माय ॥ शिल्पादिवसान्नूयधसूर्यनाशन ॥ पावि(ध)मयित्वा मयलपदावे विरुद
यति । कतः बहुसाधियविशुद्धि । किं सावमिति वावस्ति । कधूलसावमिति । नवमवान्यथागाः ॥ रुमसिदृष्टाः ॥ सर्वथागातां व

१०२

यिषु कवी महाविद्यावाही कधूलरुकादहृया । यस्याः कावधिनकूलपूजवाधिसत्त्वा ॥ धावयिमाकुमति । दानपावमिना
धितः ॥ धीलपावमितार्थिनः ॥ क्रान्ति ॥ पावमितार्थिनः ॥ वीर्यपावमिताः ॥ धितः ॥ धानपावमितार्थिनः ॥ यस्त
पावमितार्थिनः । नककायनकूलपू ॥ उषद्यावमिताः ॥ पविपूवयनियसं ॥ कस्यविद्वसुस्यवितनापि । अत्रेवकि
कहमिस्यकिलरुक् । नवमवास्याः ॥ मउकवी महाविद्यावाह्या इहैरु ॥ मस्यानामगृह्णी । नकवावनामगृ
हधानसर्वकथागता श्रीवविधुपाकुधस्यसतसा नयस्यरुषअपविष्ठायेः ॥ सर्वोपस्कृतनूपस्तिनारुवति । अथसर्व

अ
८

धीववधविष्कृष्टीधर्मरुधकभक्तदवाचक । ददस्वमयउरुवीमहाविद्यावाही । अथसधर्मरुधकः सीविकविधि
न्यायवस्तिरुधकः । ननआकाशकृष्ण निधवतिस्म । ददस्वआयुषउरु वीमहाविद्यावाही । अयंवाधिसत्व
नीशनकइक्षुवाहियूकः ॥ ॥ पूनः सधर्मरुधकः सधिरुयतिस्मकू कः पञ्चानिधवतिरुधकः । ननः सयूनव
याकाशकृष्णनिधवतिरुधकः । ददस्व योषउरुवीमहाविद्यावाही । अयं वाधिसत्वाशनकइक्षुवाहियूकः ।
अथसधर्मरुधकः आकाशकृष्णवावलाकयतिस्म । यावत्तयातिदवत्ताधुगोववधुः कृतामकू रधवीसर्वरु निवसिदुर्गिधु

१०३

यमरुसंयमप्रियालंकृतं धवीवसनादृष्टं रूपां दृष्ट्वा सर्वधीववधविष्कृष्टीधर्मरुधकः सीविकविधि
यूनावलाकिरुधवधवाधिसत्वतय उरुवीमहाविद्यावाही । उरुद्र त्वमिमोषउरुवीमहाविद्यावाही
॥ ननसंयमनकनाअलिपुटनरुः लाउरुहीरुमावधः ॥ ॥ ॥ सुंमसिपयदं ॥ ॥ ॥ अथअसम
ननवदरुमावधमदिकावैयथिर्वी युक्मिना ॥ ॥ ॥ मसमाध यः सर्वधिववधविष्कृष्टीधर्म
किल्लवाः ॥ ॥ नयथा ॥ ॥ धूममनातामसमाधिः । मेहीकवृष्णमूदितातामसमाधिः । यागयावातामसमा

अ
क

धिः। माकृयवधवस्कातातामसमाधिः। सर्वोलाककवातामसमाधिः। कृदवाकातामसमाधिः। धर्मधवातामसमाधिः।
। मसमाधयः। यकिलद्याः। उरुही। नमाधसर्वधिवधविक्रिष्टा। वाधिसुखनमहासुखनकशायाध्या
यस्यदक्षिणापनामयिहमावद्या। यत्। वादीयाः। सफवत्तयविपूष्य। अथधर्मरुधकसुखेनदवायन। न
कस्याकृवस्यापितरुवकिदक्षिणाया। गवसुठक्रीमहाविद्यायाः। न। वगदामिकलपूष्यलककापीन।
तववाधिसुखरुगार्थानातायोसिमावेतयप्रलवूलपूष्य। नतकस्यधनसहसमूल्यमूकादावमनामिनि। सकथेः

104

यनि। कलपूष्यमद्वयनतनाकमूनरुथागनस्यार्हेनः। सम्यक्वृद्धस्यउपतामयिकवी॥ अथसर्वधीवधविक्रिष्टी
नस्यधर्मरुधकस्यपादोपिबसांव। दिवायकानुः। यविपूष्यलपूष्यः। लारुमतावथायनऊनवनविहो
प्रसुनायसंक्रान्तः। उपसंकमा। रुगवतः। पादोपिबसाहिवन्यका। नववह्निगारुत। अथरुगवान्
नाकमूनिरुथागनाइहेनसम्यक्। वृद्धसुमनदवायन। लयलारु। स्विकलपूष्य॥ समोद॥ यथारुगे
वनरुहनीसऊनीन। नसफसफतिः। सम्यक्वृद्धकायः। सन्निपतिताः। नः। वापिकथागनविर्यधवाधीहापिकु

ॐ

मात्रयाः ॥ ॐ नमः सफा नो वृद्ध काटी नां ॥ ॐ वल वल वल न्द साहा ॥ ॥ ॐ ये सफ सफ निस मय क वृद्ध काटी हि वृ का धा
वधी ॥ ॥ कता ग्राम विव वाद वनी यो स यो य रु नां म ग्राम विव व रु ज्ञात कानि वाधिस त्व काटी नियुक्त
कस रु सा धिय निव धा नि । त सि रु यो य रु ग्राम विव व द्वा द धा कस रु सा धि कत के म या नां प वे ना
तां य निव धा नि । त सि प वे क प वे क द्वा द धा धृ ग धा ना नि क सां प वे ना नां पा धि नि प स वा । ग प विः
कानि पा धि दि य म धि व त् र ख दि ना नि प व म सा रु ता न्यु या ना नि प व म धा हि ना नि वि वि ना धि सू व म धी या नि दि य

१०५

यूक्त वि धा ॥ न्या नि व द्वा ग म व ल क स रु सा धि दि य सू व र्ध व त् म या नि मू का प द्द म क ला प य त् म धि ना नि मू का दा व ध
क स रु सु य ले वि ना नि क सां वृ दा ग वा चा म धा सा व द का ना म वि ना म धि व र्ध य रु सां वा धि स त्वा तां स
वो य क व धे वृ य रु ना ती क वा नि । य दा रु वा धि स त्वा रु यू द्वा ग म व ध यु वि धा नि । यु वि धा ॥ व स उ रु वी
म हा वि शा म नू स व नि । य दा वि शा म नू स व नि । क दा नि वी ध रु मि म नू ग रु नि । क रु नि वी ध रु मी
स फ क था ग ता न्य धा नि । नि वा व ला कि न ध वी प धा नि । दृ ष्ट व क स्य वि रु प सा दी रु न य नि । रु न यि त्वा व क वा धि स त्वा

अ
७

सुखः कृतागावहानिष्कमन्ति निष्कमन्ति कश्चिद्विक्रममूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
कृत्तिकश्चित्यष्टमगमययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः
ययुष्टमूर्चकमन्ति कश्चित्सन्निवृत्तमययुष्टानवकश्चित्यष्टिविधीषणः

१०६

नामधिवत्तं । यदायदाकवाधिसत्त्वाधिन यन्तिकदाकदाकमामरुयायाऽनूसिधति । अथकवाधिसत्त्वाकषुपर्वकवाक
षुविहवन्ति । तयकऽनपातस्मृति
घोर्लिप्यन्त । सर्वकालनिर्वाधयिः
ग्रामविवदादवतीर्थमहोषधीनाम
नियुक्तकसहसाधियुक्तिवसन्ति । कस्मिन्कूलपूजग्रामविवदतवतवति सहसाधियवतातां कश्चिद्विक्रमयाः कश्चिद्वि
हवन्ति । तयकषां संसाविक
नायवस्मिताः । तयकषामनावि
ग्रामविवदः । कश्चिद्विक्रमयाः कश्चिद्वि
इष्टवियकतयकसंसाविक
नायवीर्यसंविशककः कूलपूज
मयिकालादिकावाधिसत्त्वाकादीः

अ
८

पपराधनकत्रलख विनातिविधिखलं कात्रयलमिनातिमोलीकूचुलसदामयलमिनातिकयूवहावाह्वहात्रयल
मिनातिकाधिकवसुपलमिनाति । सोवधूवूपायघावूधवूधायमा नातितादृघेः कल्यवकेः पर्वक
वाजानः परिपूधूः । कषुपर्वक वाऊयुयुयकवूधाविहवकि । अतकानि सुगणयवाकवर्धम १०८
एषादानतिवकूककाककवेयूया ऊकधमोपदर्यपदस्यवमीदृध सांकथं कूचैकि । कदासर्वधिवत्र
धविष्कूमीकनात्रामविववादवही योसर्वपश्चिमायैत्रामविववः धूकाएषातामत्रामविववः । सत्रामविववाइपीकि

याऊनसहसाधिकस्मिन्नामविववइपीकिपर्वकसहसाद्याहवतुविविधत्रलपविरवयिकाविचिनाधिकवयवर्धकवाः
ऊचनकाः कल्यवका अतकाय न्यनवकाः धरुसहसाः । अगुवूव कूधकसहसाः । कस्मिन्नामविव
वऊमयीरूमिः । कस्मिन्नामवि ववनवनवकिवूटागात्रधकसह साधिदिवासोवधूमयानिमूका
हावपहदामकलापयलंविनाति । यधका मालयलीविनाति । वलुका किनलावहासिनातिककषुवू
टागावषसोवधूमयानिसापातानि वलपविरवयिकातिविचिनाधिवमधीयानि । कषुवूवूटागावषुकागकविगू

५७८

। मन्त्रावातीविंमहानवकंभीनीरावंकवेनि । कस्मिंश्चरुवनविहावधुरुनिमिहानिपादूरुमानिदिवातिवमाकवृकाधि
पादूरुमानि । दिवाःपुष्पिबिधः । कस्मिंश्चरुवनविहावधिरुनिमिहानिपादूरुमानिदिवातिवमाकवृकाधि
ऊरुवनविहावधिरुनिमिहानिपादूरुमानिदिवातिवमाकवृकाधि । अथाव
सुनसंयुक्तिः । अनपूवैद्यऊरु
पादोमिवसाहिवन्योकात्कस्मिंश्चरुवनविहावधिरुनिमिहानिपादूरुमानिदिवातिवमाकवृकाधि । अथाव

मरुसत्त्वविष्णुः। अथावलाकिरुष्यवागधिसत्त्वामहासत्त्वारुगवत्तमरुदवावत् ॥ यथाहृफमृगवत्तानवव
मयाकर्मरुमितिष्ठादिता। अथ रुगवांसाधूकावमदाक। साधू साधूकलपूयस्त्वमीदृषाकर्म
रुमितिष्ठादिता। अथावलाकिरुष्यवागधिसत्त्वामहासत्त्वारुगवत्तमरुदवावत् ॥ यथाहृफमृगवत्तानवव
रुतकथागतनयदितानिपृच्छन्त्यावाधनाश्चत्वारिकर्मावलघूक्तनताश्चसुखस्यैवविदाः
वताश्चकतारुगवतागृहीत्वावामपाएष्वेकापिनि। अथमहृष्यवदिवपूयायनरुगवांसूनापरीकृतः।

अ
७
६

उपसंक्रम्य रुगवतः पादो विवसाहितः रुगवत्कृतमदवाचकं । लक्ष्यादि रुगवत्कृतं वाचकं न धनिर्दृष्टस्य समर्पणं ॥
रुगवत्कृतं ॥ गच्छ कूलयुगावला
क्रियन्वावापि सत्तामहासत्त
वाचकं कृतं वाचकं ॥ गच्छ कूलयुगावला
दयानि यथा कृतं विवसाहितं ॥ गच्छ कृतं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
नायकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
स्वासनकं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं

११२

अविषयकत्वात् नृपुंसावतवाचकः । अथात्र लाकिरुध्वः सुमनदवाचकं । किं कावधं लं कूलयुगावला
वाचकः । अथमहं वाचकं वाचकं । ददस्वमवा
अत्र लाकिरुध्वः सुमनदवाचकं । रुविषासिली कूलयुगावला
इहं समाकृतं विद्यावदवाचकं । नः सुगतालाकिरुध्वः यमहं
नृपुंसावतवाचकं । अथसाउमादवाचकं यमहं वाचकं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं
यमहं वाचकं यमहं वाचकं यमहं वाचकं

अ
७
५

काशहिमनं कुरुमावसा । नमास्तु वलाकि कश्चिदायमहं च वायुपातन्ददाय पृथिवीतत्रलायनकवायधु रूपसहस्र
यपमविशपरिवृतायनिर्वाधक
हिमनं कलावलाकि कश्चिदायमहं च वायुपातन्ददाय पृथिवीतत्रलायनकवायधु रूपसहस्र
मलपरिपूर्णं मूर्ध्नि वास इच्छात्मा
कदवावन् । रुविषासिर्लरुगिति हिमवतः पर्वतवा ऊरुस्य दक्षिणे पादौ कदवा कुरुविषासि । उमस्य वाना

११३

मरुता गताः हेममासं वद्धा विद्यायवधसम्पन्नः स गतालाक विद नूकः पृथुषदमसावधिः सासादवानाश्रम
नृणां च वद्धा रुगवान् । अथ सा
हितवाकता उमादवी अत्रलाकि
अथैकलपुमहं च वनियुद्धाः
कमकदवावन् । अगता रुगवन्त वलाकि कश्चिदायमहं च वायुपातन्ददाय पृथिवीतत्रलायनकवायधु रूपसहस्र
उमादवी वा कवधमनूयाका । रु
कश्चिदायमहं च वायुपातन्ददाय पृथिवीतत्रलायनकवायधु रूपसहस्र
नामास्माकं कुरुविषासि । उमस्य वाना

अ
ॐ
क

अथमसंखलंजमअथमसंखलमनावथः अथमआधापरिपूर्वः अथमयवि (साधिकः) वाधिमार्गः सचकनसंधर्मका
यन्निर्वा (सा) पदवर्क। अथसर्वेति वरदाविष्कम्भीपूतववरुगवक मकदवाचक। अथास्माकंरुमवन्द
गयलमवलाकिरुष्टवस्यगुदाः वि (सा) ॥ रुगवाताह ॥ ॥ रु यथापितामसर्वेतिववधविष्कम्भी
नवकुवाउमहावकुवाओपर्वकः वाजानो। मूयिलिन्दमहामूयि न्दोपर्वकवाजानो। कालमहाः
कोलोपर्वकवाजानो। संखसमहोसंखस्योपर्वकवाजानो। यलीवादवः पर्वकवाजा। अतादवर्कः पर्वकवाजा।

११४

कृत्तागतपर्वकवाजा। जालिनीमुखः पर्वकवाजा। धरुर्गः पर्वकवाजा। नकधृगः पर्वकवाजा। रुवतश्चपर्वक
वाजा। महामधिवदः पर्वकवा जा। सुदधनश्चपर्वकवाजा। अ कालदधनश्चपर्वकवाजा। नकधृ
पर्वकवाऊश्चकेकलाकधुषू मकमयापर्वकवाजानांयला तिवायलधनातितायलसहसाधि
वायलकाटीतियुनधनसहसा धितासखासपिकलासपिगध नामपिधकमयाकूलयुगधः
यिहु। नखवलाकिरुष्टवस्यधककयधसिहवगधयिहु। कयथापितामकूलयुगधककमयापवसाधुवकुसि

ॐ
ॐ
ॐ

यमाद्यमूहदीर्घं । ननु कूलपूजावलाकिरुध्वरस्य गच्छतपूषसंस्मरे वीगधशिर्षु । कथथापिनामवू लपूषसंस्मरे
यामहासमूहस्यैकेके विनूंगध शिर्षु । ननु कूलपूजावलाकिरुध्वरस्य गच्छतपूषसंस्मरे वीगधशिर्षु ।
कथथापिनामवू लपूषसंस्मरे मयागीमेवतस्यैकेके निपयाधि गधशिर्षु । ननु कूलपूजावलाकि
रुध्वरस्य गच्छतपूषसंस्मरे वीग धशिर्षु । कथथापिनामवू लपूष समवूः पर्वतवाजा रुद्धे वागिरे
वत् । महासमूहं मवू नू मधु लमू वत् बहुद्वीपतिवासिनः स्त्रीपूषदावकदाविकावयः सर्वतलखकारुवः

११५

यूः । सवसू मयपर्वतवाजा इतत्ता यथे कालिखिना रुवत् । गच्छतपूषसंस्मरे वीगधशिर्षु । ननु कूलपूजावलाकिरुध्वरस्य गच्छ
तपूषसंस्मरे वीगधशिर्षु । कथथापिना समै सर्वधिववधी विष्कृष्टिन्नादगंगं गतदीवाल कामोपे सुधागता मूह
कः सम्यक् वृद्धा पीववपिधु पाकध यनासतग्लानयश्चयैष चक्रपत्रिका वेः सर्वायकवदोस्मामपस्त्रिना रुवः
यूः । यश्चकसां कथागतानामपस्त्रानः पूषसंस्मरे वीगः कूलपूजावलाकि कध्वरस्यैकवावाप्यपूषसंस्मरे वीगः
कथथापिनाम सर्वधिववधी विष्कृष्टिन्नादगंगं । अनेकेः समाधिगङ्गाः समन्तागङ्गाः ॥ ० ॥ कथथा ॥ ० ॥ यरुद्धे

ॐ
ॐ
ॐ

ऊनातामसमाधिः। विष्णुधकनातामसमाधिः। अरुधकनातामसमाधिः। विष्णुधकनातामसमाधिः। कृष्णधकनातामसमाधिः।
माधिः। महाभनखीनामसमाधिः। आकाशकनातामसमाधिः। वज्रः। मालानामसमाधिः। वज्रकनातामसमाधिः।
धिः। धनधीनातामसमाधिः। यकि। हानकनातामसमाधिः। वाङ्मयः। मालानामसमाधिः। वज्रपाकनातामसमाधिः।
मसमाधिः। वज्रमूखनातामसमाधिः। १। सदावदयकनातामसमाधिः। २। लिययविभायनातामसमाधिः। ३।
धसपविभायनातामसमाधिः। ४। वज्रवलायनातामसमाधिः। ५। दिवाकववलायनातामसमाधिः। ६। धर्माहिमूखादृ

११६

नामसमाधिः। वज्रकृद्धिनातामसमाधिः। सूदधकनातामसमाधिः। निर्वाधकनातामसमाधिः। अनन्तवधितिषादनकनातामसमाधिः।
नामसमाधिः। आगकनातामसमाधिः। विविधिधनातामसमाधिः। १। ऊर्ध्वदीपवलायनातामसमाधिः।
वज्रकृद्धिनातामसमाधिः। २। मन्त्राहिमूखनातामसमाधिः। यकि। यकिहसिनातामसमाधिः। सूदाह।
कनातामसमाधिः। अरुधकनातामसमाधिः। ३। मन्त्राहिमूखनातामसमाधिः। ४। आगवगम्भीनातामसमाधिः।
समाधिः। धनयविवायनातामसमाधिः। मार्गसिद्धिनातामसमाधिः। ५। नहिः। कलपूजावलाकिरुधव४ समन्ताग

अ
३
५

कस्यथापिनामसर्वविधवर्धविष्कृत्तुहृत्पूर्वकवृत्तनामकथागताः इहैतन्मया वृद्धालोकउदयादिविद्याप्रवर्धस
म्यन्तःसूगतालाकविदन्तुवः ० प
लनकनसमयनाहंदातस्वोनामः
लाकिरुध्वसमन्तरुदया ० समा
० समाधिविग्रहादृष्ट ० यदासमन्तरुदावाधिसत्त्वामहासत्त्वावकाशकनामसमाधिं समापद । कदावलाकिरुध्ववावाः

१११

धिसत्त्वामहासत्त्वाविकिविधनामसमाधिसमापद । यदासमन्तरुदध्वलुववलावर्तनामसमाधिं समापद । कदावला
किरुध्व ० रुध्ववलावर्तनामः
पद । कदावलाकिरुध्ववागगन
मसमाधिं समापद । कदावलाकि
रुवाङ्गीनामसमाधिं समापद । कदावलाकिरुध्व ० सागवर्गहीर्तनामसमाधिं समापद । यदासमन्तरुद ० सिद्धि

अ
३
३

विहस्रिहतामसमाधिं समापद । नदावलाकि नध्वव ४ सिंहविकीर्तिनामसमाधिं समापद । यदासमन रुडाववदाय
कनामसमाधिं समापद । नदावला किनध्वव अवीवि सि (ध) पधना मसमाधिं समापद । यदासमन
रुड ४ सर्वेनामविववाध्युद्याटयति । नदावलाकि नध्वव ४ सर्वेनाम विववाध्युपाव (ध) नि । नदास
मन रुड रुमनदवाव नू । साधुसाध धवनाकि नध्वव यस्त्वमीदृष्य हितातवान् । अथ ककु कन्दरु
थागन रुमनदवाव नू । अलीत्यया कल पूजावलाकि नध्वव स्यपुनिरुत ई । यादृमलाकि नध्वव स्यपुनिरुत

११८

रानंतादृशकथागतातान्तसन्निधन । वीदृमया कल पूजक ककु कन्द स्यकथागतस्य सकाशात् ॥ अथ सर्वेधिवन
धविष्क म्हीरुगवन्तमनदवाव नू । दशयुग्मरुगवाकावधुक्कद मदायातस्त्ववत्तवाडीयतवः
यधमवसनापूर्यमाधाः ३ सिंहः कारुवम ४ ॥ रुगवाताह ॥ य कलपूजकावधुक्कदस्य महायाः
नस्त्ववत्तवाडस्यतामी (ध) यति । कर्मापूवकानिकमोववधानितसं विद्यन्त । यधवदावगमतयदाधैक
ओवधिककमोयुका ४ । यमानपि गद्याकका अहद्याकका रूयहकासुथागतस्यानि कइहविक्कवृधिवान्तादका ४ ॥ श्री

अ
७
७

इक्षानां यापवनां सखातां मदपिका बहुयुहामहायानसूत्रवत्तवा ऊ १ सर्वपापविमोक्तं वृत्त ॥ अथ सर्वधीव
ब्रह्मविष्णुस्त्रीरुगवत्तमवदवायक । कथं जानामहे रुगवत्तका बहु युहामहायानसूत्रवत्तवा ऊ १
वृषापपविमोक्तं वृत्त ॥ रुगवत्त ताह ॥ अस्मिन् कलपसु मवा १ पर्वतवा ऊ स्य दक्षि (दा) पा (पर्व) सफ
हि १ सम्यक् वृद्धे मलनिर्मलो नी (यो) पवि कल्यो नी । न क हि मयाः पिकल्यो नी यथा पायु लवर्तु नी ल
लमनूगच्छ कि । सपापना विविद दृष्ट १ ॥ यथा नी लवर्तु पायु लमनूगच्छ कि । सधर्म गति विविद दृष्ट १ नवमवः

११८

कलपसूत्रं दं का बहुयुहामहायानसूत्रवत्तवा ऊ १ सर्वपापानि दह कि । सुयुक्ता वं वृत्त ॥ नयथापिताम सर्वधिवन
दा विष्णुस्त्रीरुगवत्तमवदवायक । वृद्धि रुद्रगुप्ता पधिवन सगय १ सर्वनीला सिरुवति । अथ धन
मूखातामना गवा ऊ रुवता दवनी यो सर्वोक्ता १ रुद्रगुप्ता पधिवन स्य नीर्दह कि । नवमवा य कलप
उक्ता बहुयुहामहायानसूत्रव विष्णुस्त्रीरुगवत्तमवदवायक । तवा ऊ सर्वपापानि दह कि धुक्ती हा वं वृत्त । मुखि नास्तु सखा रु
विष्णुस्त्रीरुगवत्तमवदवायक । यन्मोका बहुयुहामहायानसूत्रवत्तवा ऊ १ (पा) यति । नैव कलपसूत्रं यथा जानामहे विवकथा १ अथ वक्ति

अ
थ
०

कावाधिसत्वाब्ददृष्ट्या १। नमोऽश्मवधकालसमयद्वादधनथा गमाउपसंकुम्यआस्वासयन्निमारेषीकूलय
उत्तमाकावधुक् हेमहायानरु उवत्तवाङ्किकी। नत्वयापूतव वसीसावसीसविकवी। नयूनव
पिककाकिठुवामवधैरुविषाः कि। नरुब्दपियवियुयाणा श्रियस्यियाणातरुविषाकि।
गमिषासिलीकूलयुक् सुरवावगी लाकधकुममिनारुस्यकथाग नस्यसकाधद्वर्ममनूषायासि
। नवीकूलयुक् नमोऽस्तुनां सुरवमवधकुविषाकि। अथवलाकिनध्ववारुगवत ४ पादोमिवसाहिवन्त्येकाक

120

यकाक ४॥ अथसर्वधिववधविष्कलीरुषीहावनवावहिक ४। नवदवानागायकागध्वोअसूवागवृका ४ किन्नवासहाः
वगामनूषामनूषाः ५ यकाकाः ५ यदाकयकाकारुदायूषानान न्दारुगवतमनदवायुक्। दधाय
कुमरुगवानस्माकेपिकासम्भवे ॥ रुगवानाह ॥ यकिरुवउय समदाहावमिक्किनेः ५ यथमः
नवीगत्वानानावासम्यवलाकयि कवी। वावलाकयित्वाहिकुधम मावाययिकवी। पुद्गलरुदकनाः
नावासीतवयुनानावासस्कीनिसंविशिन ॥ उवावयुसार्वतसीविशिन। पविधुधकिनवीरुदकनातावासमहेतिउय

अथ

संयदाहवाहिरुधं ॥ रुगवाताह ॥ ३३ धीलनरिद्रुधातायसीपादयिकथी । नवद्रुफिचरुधं कुरुवं । नवाकुराः
रुफिद्रुधार्किवद्रुताहिरुवाः ३३ धीलनरिद्रुधातायसीपादयिकथी । नवद्रुफिचरुधं कुरुवं । नवाकुराः
नहिभासतद्रुधि काः ३३ धीलानां हिद्रु धीं धीलवर्गां दक्षिणीयाधाम । पालायातदाकथः । नवद्रुधं सां
हिद्रुद्रुवासादाकथः । नवद्रुधं सां धि कीरुमिमहति । नवद्रुधं किं
विद्रुद्रुवासादाकथः ॥ अथरवलोयूषातानन्दा रुगवन्ममदवायु । कुरुमकालरुगवन्तीद्रुधादक्षिणीया

127

[illegible]

अ
थ
६

प्राविताजायक। यसां धिक न क का म सत्य विहा गन पवि रु ऊति । न क म म क व म ल्प मू जायक । यसां धि
कं किल म कु ल का ड व क ल क धाः न्या दी न स ल्प विहा गन पवि रु ऊति । न क म म क व म ल्प मू जायक । यसां धि
न लि या द म्भ रू ना क कि हि व रू य नु व इ कि न ४ ख क न म म य कि न ४ य र्वे ना द व स ति रे ४
रू श्री च्छि दा य म मू र्वे ४ का य ली ६ श क इ र्वे य म नू र व ति । यसां धि क स्या न्ना ना द व न्या य न प
विहा गं वृ व ति । न १ ल्या कू न मू क ल मू जायक । ही न लि या म्भ जायक । लं ग कू ड का ल्प ना म्भ जायक । य व मू र्वे या

122

वन का म्भ जायक । न क म्भ ल्या या धि ना म्भ जायक । य य ना धि नं का य व द ति । ख की य ला म स व वि न का या ड किः
रू ति । न दा मां स पि कु रू मी प क ति । अ रू की नि द धा न । न व न व दू नि व र्वे ना ति का यि क इ र्वे य म न
रू व ति । यसां धि की रू मि म स ल्प विहा गन पवि रु ऊति । न द्वा द श क ल्या न्ना व व म हा न व क ड प
य य क । न म्भ क प ना या गु दो नि मू र्वे वि र्वे य न द म्भ क ड म्भ मः पि द ना म्भ पि वि ती र्थ क । नाल ति
रू रू ति द म्भ क क धु म पि ना ल्प पि द य म य ना धा पि र्वे य र्वे द म्भ क १ रू व (य र्वे ग कू ति । न दा हि कू वः क म

अ
थ
६

वायवा वाक्नि यन नमः काः पूनूषाः पूनवकीवक्ति । नमः पूनवपियमपालेः पूनूषेः संगृष्णक । नमः पूनवपियमपा
लेः पूनूषेः सीपीअक । नमः पूनूषा क मोपमानां क मोवशा लमही डि कायाइवक्ति । नमः डि काया मूपा
त्रिहलधकसहसिदसाक । नवक वदूनिवर्षधकानिवदूनिवर्षः धकसहस्रानितावकीइः र्विपुन
नरुवकि ॥ नमः पूनूषा अग्निघ रमदानवकयूपपल्लक । नमः कयमपालपूनूषा गही लावकः
स्यडि काया सुत्रीधकसहस्रविधाकि । नमः पिक मोवसा कीवक्ति नमः डि काया निखदा मध्वकि पक्ति नस्या मनिः

123

खदाया मूलि यामहमीं वेकनधीं क्रियक्ति नदयिकालीनक वेंकि नदवातत्रक पूपयक नवैयविउमनाकमान
य४ कल्या४ यनिदीयक नमः पूनूषा लाउम्वदीपकायक । दविडा का म्वदी४ कला क्कनन्दावूक
वाधिसांघिकानिवदूनिवद्विक वाति । शरिद्वव४ धिकासम्ब वसम्बका धरुवकि । निविमानि
छित्रीववाधिवधियकवाति । न केवीव वंसयस्यविस्वा सतसं ययविहागायकथाद्विनीयवीव
वीवाउकूलदावगमयेनोवकनी र्यवीव वंसमनगवतिगमपघूयक नय वमानिडीधिवीववाधिरिद्ववा

अ
थ
क

भावयितव्यानि। यणीलवन्नागुधवत्कः यस्तवत्केहिद्ववन्मानिनिक्तापदानिमयायकृपाति। भवतिव्यानि।
 असुखविहागनहिद्ववानपवि हाकवी। सांघिकवमुअग्नि घटापमं। सांघिकवमुविषापमं।
 सांघिकवमुवकापमं। सांघिक वमुहावापमंविषयपनीकारं कर्तुंलकन। तदुसांघिकस्यवः
 मुनःपनीकारं कर्तुंलकन॥ अ थायूषानातन्दाहगवत्कभक्तदवा यत्। आरूपातिरुगवत्तासिक्ताः
 यदानियहिद्ववाभावयन्ति। कयुकिभाकसम्भवसम्भवावृत्तिवितयाहिमूखावृत्ति। काष्ठाहिमूखावृत्ति। निः

128

नयाललायनखाक रमिरुवनमाहका मासमाद्यनीमयक सकम्पावृत्तुवासन नरद्वितसिपूरेवेसिंहमर्थवाह
 महाया तस्मैलिखितमया। यथा धनविहावाय वासितमतिम
 श्रीसिद्धिसिंहलखक पातस्यपूष्पा नूलावन लाकाः सलुगुधा
 सकातासिद्धावनी उदिकुद्वमनु हम्वा स्वधनीयमहत्वेदे॥
 लिखितं श्रीसिद्धिसिंहलखक वंदे रुवेमुसदा ॥

मासमाद्यनीमयक सकम्पावृत्तुवासन नरद्वितसिपूरेवेसिंहमर्थवाह
 धनविहावाय वासितमतिम
 नूलावन लाकाः सलुगुधा
 हम्वा स्वधनीयमहत्वेदे॥

नरद्वितसिपूरेवेसिंहमर्थवाह
 धनविहावाय वासितमतिम
 नूलावन लाकाः सलुगुधा
 हम्वा स्वधनीयमहत्वेदे॥
 गुरुमस्तु कर्मणा ॥ ॐ ॥

काराण्यु

सु
थ
स

128

धर्मरत्न बजाचाय सुस्त श्री महाविहार DH70

पुत्रि
५

श्री कालनवरुहः॥